

**PRAKTIJKRAPPORT
HULPAANBOD 'BREDE INSTAP' IN DE
NETWERKEN RTJ
IN VLAANDEREN**

JUNI 2008-JUNI 2009

1. Situering en procedure	3
1.1 Doelstelling RTJ	3
1.2 Wat willen we inventariseren	3
1.3 Procedure en instrument voor inventarisatie	3
2. Opvolging praktijkrapporten brede instap 2008	4
2.1 Mbt instrumenten	4
2.2 Mbt de kwantiteit	4
2.3 Mbt kwaliteit	6
3. Netwerken RTJ	7
3.1 Structuur	7
3.1.1 Organigram	7
3.1.2 Verhouding NSG tov RSG	7
3.1.3 Verhouding NSG tov praktijkoverleg	8
3.1.4 Verhouding NSG tov organisaties RTJ	11
3.1.5 Voorzitters netwerkstuurgroep	12
3.2 Samenwerkingsprotocollen	14
3.3 Vaststellingen	14
4. Beschikbaarheid en bereikbaarheid van het hulpaanbod Brede instap	17
4.1 Huidige stand van zaken	17
4.1.1 Kwantiteit van de brede instap	17
4.1.1.1 Relatie aanbod brede instap en het Lokaal Sociaal Beleid (LSB)	17
4.1.1.2 Relatie aanbod brede instap en opvoedingsondersteuning	19
4.1.2 Kwaliteit	21
4.2 Vaststellingen	23
4.2.1 Mbt kwantiteit van de brede instap	23
4.2.1.1 Lokaal sociaal beleid	23
4.2.1.2 Opvoedingsondersteuning	24
4.2.2 Mbt kwaliteit van de brede instap	25
5. Bekendmaking aanbod brede instap	26
5.1 Huidige stand van zaken mbt de bekendmaking van de brede instap in de netwerken RTJ	26
5.2 Vaststellingen	28
5.2.1 Met betrekking tot het concept van de brede instap	28
5.2.2 met betrekking tot de communicatiemiddelen	28
6. Beslissingen van het Managementcomité	30
Het Managementcomité besluit met betrekking tot de aanbevelingen tot het volgende:	30
6.1 Structuur regio's	30
6.2 Brede instap	31
6.3 Bekendmaking brede instap	31
6.4 Cliëntparticipatie	32
6.5 IJH – Lokaal Sociaal Beleid (LSB) en Opvoedingsondersteuning	32
7. Bijlagen	34
Voorstel van beslissing	42

1. SITUERING EN PROCEDURE

1.1 Doelstelling RTJ

Netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp (RTJ) hebben de opdracht om de toegang tot de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp te verbeteren, zodat cliënten sneller de gepaste hulp krijgen. Het Vlaamse Beleidsplan IJH 2008-2012 concretiseert deze opdracht in strategische doelstelling 1 en in drie bijhorende operationele doelstellingen¹. Op het netwerkniveau staan daarbij acties rond bekendheid, bereikbaarheid en beschikbaarheid van de brede instap centraal.

De typemodules van de CAW, de CLB en de preventieve diensten van K&G positioneren deze organisaties als toegangsdeuren tot de jeugdhulp. Zij hebben de opdracht om samen de brede instap te organiseren door te voorzien in een instaprocedure (onthaal, vraagverheldering, aanbodverheldering, hulpverleningsvoorstel, dispatching), informatie en kortdurende hulp voor minderjarigen en hun gezin. Een dienst die brede instap aanbiedt staat open voor potentiële hulpvragers ongeacht de problematiek. Er is wel een opdeling wat betreft leeftijd (preventieve diensten van Kind en Gezin en CLB's) en wat betreft werkingsgebied (CLB).

Opdat cliënten sneller de gepaste hulp zouden krijgen, hebben netwerken RTJ de opdracht om de toegang tot deze rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp te verbeteren. Volgens operationele doelstelling 3 dienen deze acties zich te richten op ouders, minderjarigen en iedereen die op zoek is naar jeugdhulp.

Om het vergroten van de bekendheid van het aanbod van de brede instap te realiseren, krijgen alle netwerken, onder regie van hun regionale stuurgroep, gedurende 2007, 2008 en 2009, een financiële bijdrage voor het uitwerken van communicatiemiddelen² en –acties³.

1.2 Wat willen we inventariseren

We inventariseren verschillende zaken.

- Netwerken RTJ: hoe ontstaan en hoe functioneren ze mbt het uitvoeren van de opdrachten die opgenomen zijn in het kaderdecreet Integrale Jeugdhulp en het besluit van de Vlaamse regering.
- Beschikbaarheid en bereikbaarheid van het hulpaanbod Brede instap
 - Opvolging praktijkrapport juli 2008
 - Verhouding van de netwerken RTJ tov Lokaal Sociaal Beleid en tov opvoedingsondersteuning.
 - Kwaliteit van de toegang in de brede instap
 - Welke signalen en vaststellingen komen naar voor uit de regio's en de netwerken RTJ met betrekking tot de beschik- en bereikbaarheid van het aanbod brede instap.
- Bekendmaking brede instap:
 - Opvolging praktijkrapport november 2008
 - Huidige stand van zaken en verdere planning
 - Welke signalen en vaststellingen komen naar voor uit de regio's en de netwerken RTJ met betrekking tot de bekendmaking van het aanbod brede instap.

1.3 Procedure en instrument voor inventarisatie

Jaarlijks rapporteren de regio's IJH aan het Managementcomité (MC) IJH over de verschillende beleidslijnen. In juni 2008 legde IJH een eerste Vlaams rapport over RTJ toegang voor aan het MC. Nu leggen we een tweede praktijkrapport voor.

Het beleidsondersteuningsteam IJH ontwikkelde een sjabloon voor alle netwerken RTJ in Vlaanderen en het Brussels hoofdstedelijk gewest die ingevuld werd door het regioteam Integrale Jeugdhulp, ism de netwerkpartners RTJ en de regionale stuurgroep.

¹ Zie bijlage 1

² Communicatiemiddel: een boodschap heeft een drager nodig. Deze dragers kunnen verschillend zijn van aard: gedrukt, geschreven, mondeling, visueel, digitaal, enzovoort. Het kan hierbij gaan om een film of reportage, een boek, een folder, een spel, een flyer, ...

³ Communicatieactie: hier is de klemtoon vooral gericht op het actieve aspect. Het kan hierbij gaan over een informatiemoment, een (ervarings)uitwisseling, een studiedag, een lezing of vormingsmoment om het aanbod bekend te maken, ...

Het ingevulde sjabloon werd voorgelegd aan en is goedgekeurd door elke regionale stuurgroep. Het resultaat is een intersectoraal gedragen regionale analyse van ervaringen in de netwerken omtrent de brede instap. De uitgebreide regionale rapporten vindt u terug op de website.

De rapportages van alle regio's IJH vormen samen de basis voor het Vlaamse praktijkrapport. De rode draad en de belangrijke verschillen tussen de netwerken beschrijven we in voorliggend Vlaams praktijkrapport. Vanuit deze praktijkervaringen beschrijven we vaststellingen en doen we een aantal beleidsvoorstellen.

2. OPVOLGING PRAKTIJKRAPPORTEN BREDE INSTAP 2008

2.1 Mbt instrumenten

Het Managementcomité vraagt dat Kind en Gezin in de beschrijving van zijn modules zichtbaar maakt waar de consultatiebureaus, regiohuizen en inloopteams zich bevinden, onder meer door de regionale contactpersoon op te nemen in de modules. Het Managementcomité vraagt dat dit gebeurt bij de volgende aanpassing van de typemodules (en modules) begin 2009.

Kind en Gezin engageert zich om:

- Elke regio vult alle modules in volgens een sjabloon waarbij voor de hulpverleners de nummers van de regiohuizen opgenomen zijn. De bestaande modules op de databank modulering zullen vanuit deze optiek worden nagekeken en aangepast.
- Indien een boodschap op het antwoordapparaat binnenkomt of een mail binnenkomt in de mailbox van een bepaald regiohuis, wordt de hulpverlener in principe ten laatste de volgende werkdag gecontacteerd.
- De provinciale stafmedewerkers PGO staan in voor de regionale bekendmaking van de contactgegevens mbt de regiohuizen van een bepaalde provincie.
- De scripts van de Kind en Gezin-lijn worden nagekeken in functie van een snelle dispatching van de cliënt naar een bepaalde hulpverleningssetting indien nodig.
- voor de back-office van de Kind en Gezin-lijn en voor de regioteamleden komt er een korte briefing in verband met het gebruik van de jeugdhulpwijzer en hoger genoemde afspraken.

Het Managementcomité vraagt dat het Agentschap Onderwijs in de CLB-modules het effectieve aanbod accurater beschrijft door aan te geven wanneer de CLB-medewerkers aanwezig zijn op school en dat de aard van de samenwerking met de school wordt geduid. Ook hier wordt gevraagd dit te doen bij de volgende aanpassing van de typemodules (en modules) begin 2009.

Er is een proefversie voorzien in de moduledatabank waarbij in de datafiche van iedere CLB-voorziening een tabel wordt toegevoegd die de scholen oplijst waaraan het CLB verbonden is. Deze proeffase is in opstart. Indien de proefversie gunstig wordt geëvalueerd, kan een automatische koppeling worden gerealiseerd tussen de informaticasystemen van IJH en Onderwijs, zodat wijzigingen in de scholenlijst automatisch in de IJH-databank worden verwerkt.

2.2 Mbt de kwantiteit

Het Managementcomité vraagt dat mede in het licht van de daarbij bekomen resultaten, wordt nagegaan wat een relevante noodzakelijke beschikbaarheid en bereikbaarheid van de brede toegang per netwerk kan betekenen, met andere woorden dat een referentienorm wordt voorgesteld.

IJH nam deel aan de ontwikkeling van Perspectief! Versterking van het voorveld, meer bepaald het aanbod van de centra AWW inzake brede toegang (actie 12) en meer ambulante en therapeutische behandeling door de centra voor geestelijke gezondheidszorg ten aanzien van kinderen en jongeren met geestelijke gezondheidsproblemen (actie 14) kregen een plaats in dit plan. Hiertoe werd de norm, toegepast in het praktijkrapport bereik- en beschikbaarheid van het hulpaanbod brede instap – juli 2008 op de regio's Antwerpen en Limburg, voor alle regio's IJH in Vlaanderen verder uitgewerkt. De resultaten van die oefening is terug te vinden in Perspectief! Actie 12 (uitbouwen van de jongerenwerking van de CAW). Het ontwikkelen van een algemene referentienorm voor het hele aanbod van de brede toegang lijkt in het licht van de uitgewerkte berekening voor de centra AWW in Perspectief! niet meteen aan de orde. Pas na de uitvoering van Perspectief! kan het relevant zijn om de noodzakelijke beschikbaarheid en bereikbaarheid van de brede netwerk per regio opnieuw en ruimer in kaart te brengen.

Aan Kind en Gezin wordt gevraagd de eventuele meerwaarde na te gaan van het gratis maken van de Kind en Gezin-lijn. In een eerste reactie en refererend aan bestaande registratiegegevens, wordt aangegeven dat deze meerwaarde in ieder geval beperkt is. Ook wordt aan Kind en Gezin gevraagd de programmatiecriteria die nu worden gehanteerd voor de Inloopteams intersectoraal af te stemmen en desgevallend te verbreden.

Kind en Gezin kiest ervoor om de **Kind en Gezin-lijn** niet gratis te maken vanuit een aantal argumenten waaronder refererend aan bestaande registratiegegevens, wordt aangegeven dat de meerwaarde van het gratis maken beperkt is. Daarnaast is het financieel niet haalbaar om de K&G-lijn volledig gratis te maken.

Criteria programmatie inloopteams: Vooreerst zijn er de ontwikkelingen in de opvoedingsondersteuning. De opstart van de netwerken opvoedingsondersteuning en de opvoedingswinkels in de centrumsteden bieden het kader, waarbinnen de inloopteams vanuit hun opdracht, een versterking betekenen van het aanbod. De eerste keuze voor centrumsteden is dan ook ingegeven vanuit de vaststelling dat de grootste groepen gezinnen precies in die steden wonen. Daarnaast vraagt de opstart van een inloopteam dat er minstens 50 geboorten per jaar in het werkingsgebied zijn, en dat er min of meer concentratiegebieden of wijken zijn. De normering is ingegeven vanuit de nood aan een voldoende grote wervingsmogelijkheid. Het werven van 20 % van doelgroep voor participatie aan de activiteiten van een inloopteam staat hierbij voorop. (Besluit Kind en Gezin van 20/11/08).

Onlangs kreeg Kind en Gezin beperkte middelen bij voor de implementatie van een inloopteam in Genk en een inloopteam in Leuven.

Daarnaast is wat betreft de inloopteams staat In Perspectief! (actie 8) nog het volgende:

- Een versterking voorzien van de financiering van de bestaande inloopteams opdat meer gezinnen op een betere manier kunnen bereikt worden.
- Een versterking voorzien van het aanbod van de opvoedingswinkels door een structurele samenwerking met één of meerdere inloopteams die fungeren als lokale antennes van de opvoedingswinkel in de betrokken kansarme buurten.
- De oprichting van twee nieuwe inloopteams in regio's waar dit op basis van de recente cijfers kansarmoede verantwoord is. Dit is in elke regio waar de kritische grens van 50 kansarme geboortes overschreden wordt. Dit is noodzakelijk om het wijkgericht (outreaching) werken mogelijk te maken.

Het Managementcomité vraagt dat de afdeling Welzijn en Samenleving van het Departement een module opmaakt voor chat- en elektronische dienstverlening. Ook dit kan gebeuren bij de volgende algemene aanpassing van de typemodules (en modules) begin 2009.

Voor chat en e-dienstverlening gericht naar jongeren tussen 12 en 15 jaar financiert de Vlaamse overheid het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk voor een project van 15 maanden, betreffende praktijk- en beleidsondersteuning van onlinehulpverlening. Daarnaast subsidieert de Vlaamse overheid sinds enkele jaren de Federatie van Teleonthaaldiensten in Vlaanderen vzw om op projectmatige basis de uitbouw van de onlinehulpverlening bij de 5 centra voor teleonthaal te organiseren. In het Algemeen Welzijnswerk plant men om vanaf het najaar 2009 onlinehulpverlening toe te voegen aan de reguliere werking van teleonthaal.

Het Managementcomité vraagt dat wanneer typemodules worden gedetecteerd die er niet of te weinig zijn, er bij het zoeken van een oplossing breed wordt gekeken, ook buiten de sectoren die nu voor deze typemodules instaan. Zo kunnen bijvoorbeeld ook de Opvoedingswinkels een (bijkomende) rol opnemen met betrekking tot + 12-jarigen. In die zin is de link tussen opvoedingsondersteuning en Integrale Jeugdhulp belangrijk, een link die overigens wordt verzorgd door de vertegenwoordigers van het Agentschap Jongerenwelzijn in de netwerken. De nood aan onderlinge afstemming die daarbij als opdracht opduikt, geldt ook voor de realisatie van het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid. Het is zaak deze verschillende evoluties maximaal aanvullend en elkaar versterkend vorm te geven op het terrein.

- Het decreet en het uitvoeringsbesluit opvoedingsondersteuning geven de opdracht aan de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning om deel te nemen aan de netwerkstuurgroepen. Verder in dit rapport komen we hierop terug.

- Er is overleg tussen IJH en VVSG om informatie uit te wisselen en samen te werken in kader van het Lokaal Sociaal Beleid en jeugdhulp. Vooral de samenwerking en afstemming tussen de sociaal huizen en de brede instap staan hier centraal.
- IJH doet een beschrijving van en aanbevelingen uit de regionale samenwerking van IJH met het Lokaal Sociaal Beleid en opvoedingsondersteuning in dit praktijkrapport.

2.3 Mbt kwaliteit

Het Managementcomité vraagt dat het Beleidsondersteuningsteam Integrale Jeugdhulp (BOT), samen met de bevoegde administraties de implementatie van het “Draaiboek instap op basis van cliëntperspectief” verder voorbereidt. Het is daarbij essentieel rekening te houden met de ontwikkeling van een instrument voor zelfevaluatie dat de Universiteit Gent, Vakgroep Sociale Agogiek, momenteel uitwerkt. Het Managementcomité vraagt dat haar een concreet voorstel van verdere aanpak voor goedkeuring wordt voorgelegd.

Er wordt een zelfevaluatie-instrument opgenomen in de werkmap IJH dat in het najaar gefinaliseerd wordt. Dit instrument wordt uitgewerkt op basis van de kwaliteitskenmerken die opgenomen zijn in de intersectorale richtlijn met betrekking tot de toegang tot RTJ en bouwt voort op het draaiboek instap op basis van cliëntperspectief en op het zelfreflectie-instrument ontwikkeld door UGent.

Het Managementcomité vraagt dat het BOT de opportuniteit en de inhoud van een mogelijke aanpassing van de intersectorale richtlijn met betrekking tot de toegang tot de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp onderzoekt. Het Managementcomité voegt daar aan toe dat opgelet moet worden dat organische vormen van samenwerking en doorverwijzing niet gehypothekeerd worden door een al te abstracte bureaucratische richtlijn. Het Managementcomité vraagt gericht te werk te gaan en te focussen op die deelaspecten en/of sectoren die, zo mogelijk met cijfergegevens onderbouwd, als meest problematisch gelden.

De aanpassing van de richtlijn zal gebeuren in het najaar 2009/voorjaar 2010 naar aanleiding van het opstellen van de werkmap IJH.

Het Managementcomité onderschrijft de noodzaak om verder sectorale ontwikkelingen en Integrale Jeugdhulp op elkaar af te stemmen. Het Managementcomité onderstreept ook het belang van een eenduidige en eenstemmige communicatie door de sectorale administraties ten overstaan van de voorzieningen.

IJH organiseert geregeld bilateraal overleg met de sectoren om informatie uit te wisselen over de sectorale ontwikkelingen en het proces van IJH en om deze op elkaar af te stemmen.

2.4 mbt bekendmaking

Het Managementcomité vraagt aan het BOT om rekening houdende met de benoemde bezorgdheden een globaal maar toch voldoende gedetailleerd communicatieplan op te maken. Ze verzoekt het BOT om eerste de kerninhoud van wat er moet gecommuniceerd worden te bepalen. Ze vraagt tevens om daarbij de betrokken sectorale administraties te raadplegen. Pas daarna stelt het Managementcomité voor om communicatiedeskundigen te raadplegen met betrekking tot de meer concrete uitwerking van de reeds opgemaakte doelstelling. Het Managementcomité raadt in dit verband aan om daarbij beroep te doen op deskundigen binnen de faculteiten communicatie/wetenschappen van universiteiten of hoge scholen. Ook vraagt het Managementcomité om bij de opmaak en de uitvoering van het plan maximaal naar afstemming en gelijkvormigheid tussen de netwerken RTJ te streven. Het Managementcomité vraagt ook om deze beslissing samen met de conclusies van het praktijkrapport aan de verschillende regio's mede te delen.

IJH schrijft tegen najaar 2009 een werkmap IJH. In deze werkmap wordt een hoofdstuk bekendmaking geschreven om de instrumenten en middelen voor de bekendmaking van de brede instap verder te verfijnen en te stroomlijnen.

3. NETWERKEN RTJ

3.1 Structuur

3.1.1 Organigram⁴

Wanneer we de organogrammen bekijken merken we dat er regionale verschillen zijn. Ook in eenzelfde regio gebruiken netwerken verschillende vormen van overleg afhankelijk van de opdrachten en doelstellingen.

In **alle regio's**, uitgezonderd in West-Vlaanderen wordt de bestaande werkstructuur in vraag gesteld of zijn er recente wijzigingen aan de werkstructuur om in te spelen op de lokale agenda en de lokale overlegfora. De netwerkstructuur is geen vaststaand gegeven en wijzigt naargelang de noden en vragen van de netwerkpartners en de cliënten in het netwerk. Hieronder krijgt u een overzicht per regio.

In **Antwerpen** leert de ervaring dat, hoewel de netwerkstuurgroep het formele beslissingsorgaan is van het netwerk, deze vergadering niet altijd het meest effectieve instrument is om daadwerkelijke verandering op het praktijkniveau te verkrijgen. Netwerken hebben nood aan verschillende instrumenten om resultaten op praktijkniveau te realiseren zoals vorming, studiedagen, gerichte werkgroepen.

Brussel is een kleine regio met een klein aantal organisaties. Daarom is er naast de RSG slechts één netwerkstuurgroep Rechtstreeks toegankelijke Jeugdhulp.

In **Limburg** startte men, naast de zes netwerken die blijven bestaan, een provinciale werkgroep op die provinciale thema's opneemt. Deze combinatie lijkt een goede keuze. Er dienen zich geen vragen aan om regionaal te fusioneren. Er dienen zich wel vragen aan om lokaal meer tot een organisatorische synergie te komen met andere welzijns- en hulpverleningsplatforms.

In **Vlaams-Brabant** startte men in 2006 met 6 netwerkstuurgroepen RTJ. De afbakening van de netwerkgebieden sloot nauw aan bij het zorgregiodecreet. In februari 2009 besliste de RSG, omwille van verschillende redenen, tot de rationalisering van de netwerkstuurgroepen RTJ. Deze komt neer op een 'vereenvoudiging' van de aansturing van zes naar drie netwerkstuurgroepen. De afbakening van zes netwerkgebieden blijft in de praktijk behouden. Dit betekent dat de kleinschalige netwerken behouden blijven waardoor de specifieke werking van elk netwerk mogelijk blijft. Een netwerk Tervuren komt er (voorlopig) niet. De aansturing van de netwerken gebeurt door samenvoeging van de netwerkstuurgroepen Asse, Halle en Vilvoorde. Leuven blijft zoals het is en de netwerkstuurgroepen Noord- en Zuid-Hageland worden samengevoegd.

In **Oost-Vlaanderen** wordt er in het netwerk Aalst-Oudenaarde en in het netwerk Deinze-Eeklo-Gent bekeken of de bestaande werkstructuur van werkgroepen aangepast moet worden.

3.1.2 Verhouding NSG tov RSG

Er een vertegenwoordiging van de organisaties RTJ in de netwerkstuurgroep met een effectief en plaatsvervangend lid. In de meeste netwerken maken enkele netwerkstuurgroepleden ook deel uit van de RSG en staan ze mee in voor de communicatie tussen NSG en RSG.

In de meeste netwerken wordt de manier van **informatie-overdracht** tussen de RSG en de NSG en de beslissingsprocedure vastgelegd in de (doelfiches van) samenwerkingsprotocollen of in het huishoudelijk reglement. De informatiestroom tussen de netwerken en de regionale stuurgroep verloopt in alle regio's via de stafmedewerkers en via verslaggeving. De stafmedewerkers zijn aanwezig op de regionale stuurgroep en op de NSG.

Voor de informatie-overdracht zijn er in de regio's **Oost- en West-Vlaanderen** thematische rapportages van de netwerken naar de Regionale Stuurgroep, parallel met de praktijkrapporten op

⁴ In bijlage 2 de organigrammen van de regio's

Vlaams niveau. In Oost-Vlaanderen heeft de regionale stuurgroep afgesproken om zich bij het bespreken van die rapportages vier vragen te stellen: (1) welke opmerkingen vallen er vanuit cliëntperspectief te maken op de rapportage (cliënttoets), (2) welke feedback geeft de Regionale Stuurgroep aan de netwerken, (3) welke signalen zijn er op basis van dit overzicht te geven aan sectoraal overleg in de regio, en (4) welke signalen geeft de Regionale Stuurgroep aan het Managementcomité.

In de regio **Limburg** maken leden van de Limburgse werkgroep RTJ grotendeels deel uit van de regionale stuurgroep. Het perspectief van de regionale stuurgroep is daarmee zo goed als ingebracht bij de besprekingen en adviezen van de Limburgse werkgroep. Definitieve voortellen en adviezen worden wel geagendeerd op de regionale stuurgroep en op de netwerkstuurgroepen vooraleer we van een beslissing kunnen spreken.

De procedure van **beslissingen nemen**, houdt in dat de netwerkstuurgroepen beslissen over de acties en daarover rapporteren naar de Regionale Stuurgroep. In de praktijk loopt dit via consensus in de netwerkstuurgroep. In **alle regio's** heeft men nog nooit beroep gedaan op een stemprocedure uit de huishoudelijke reglementen waarbij men tot de NSG tot een beslissing komt wanneer de helft +1 van de leden aanwezig is.

In de netwerken passen de acties van de NSG vaak in het regioplan en sluiten daarom aan bij de keuzes die gemaakt worden door de RSG. Wanneer dit niet het geval is worden de acties ter goedkeuring voorgelegd aan de RSG. Acties die zijn uitgevoerd, worden ter bespreking voorgesteld, met de vraag naar verdere betrokkenheid van de regionale stuurgroep of implementatie in de regio of op Vlaams niveau. Anderzijds kan de regionale stuurgroep op basis van regionale overzichten voorstellen doen aan netwerkstuurgroepen. Het is hierbij noodzakelijk dat er aandacht is voor de binding tussen de verschillende niveaus (RSG, NSG, praktijkoverleg) bij het uitwerken van actieplannen en dat er ruimte is voor wisselwerking in de informatiedoorstroming en besluitvorming.

3.1.3 Verhouding NSG tov praktijkoverleg

In alle netwerken

Voor specifieke opdrachten organiseren netwerken **werkgroepen**. Afhankelijk van het thema of opdracht worden werkgroepen per netwerk, per gerechtelijk arrondissement of voor de regio georganiseerd. Werkgroepen in de netwerken voeren opdrachten van de NSG uit en koppelen terug over de resultaten ervan. Niet in elk netwerk is deze terugkoppeling naar de NSG evident.

In sommige netwerken zijn deze werkgroepen tijdelijk en ad hoc en houden ze op te bestaan zodra de opdracht afgewerkt is. In andere netwerken komen deze werkgroepen langdurig samen om te werken aan een vastliggend thema (bv bekendmaking brede instap of hulpcoördinatie en continuïteit).

De samenstelling van de tijdelijke werkgroepen is afhankelijk van de opdracht die de NSG geeft. Bij de vaste werkgroepen ligt de samenstelling vast.

Afhankelijk van het thema/de opdracht van de werkgroep zijn de leden enkel diegene die brede instap organiseren, enkel organisaties RTJ of organisaties van alle sectoren IJH. In sommige regio's stellen werkgroepen een vooruitgangsrapport op gericht aan de NSG die instaat voor verdere besluitvorming.

Naast werkgroepen stellen sommige **NSG bilateraal overleg** voor tussen bepaalde organisaties van het netwerk. Eenmaal het overleg is doorgedaan, is er een terugkoppeling naar de NSG.

Een derde mogelijkheid van praktijkoverleg is **hulpverlenerverleg**. In het hulpverlenerverleg wordt gekeken of de afspraken die een NSG RTJ maakt, werken in de praktijk en worden knelpunten en voorstellen tot oplossing gesignaleerd aan de NSG of aan de RSG. In sommige netwerken kwamen deze al tot stand, of werden al bestaande vormen van praktijkoverleg opgenomen in IJH of nieuw leven ingeblazen.

Regio Antwerpen

Het Praktijkoverleg wordt nog niet structureel ingevuld. Wel brengt het regioteam hulpverleners samen rond specifieke thema's als dat een meerwaarde is in de uitvoering van de opdrachten van één of meerdere netwerken (thematisch praktijkoverleg), zoals de **werkgroep tienermoeders**, de **werkgroep jongeren in kwetsbare situaties** en de **werkgroep verontrustende situaties**. De thematische groepen koppelen altijd via de voorzitters terug naar de NSG en/of de RSG. Ze worden

enkel opgestart met mandaat van de NSG of de RSG. De thema's komen uit de opdracht IJH of uit de noden die partners in hun netwerkgebied ervaren.

Daarnaast organiseert het regioteam intervisie over confronterende gesprekken met hulpverleners en overleg met kwaliteitscoördinatoren over implementatie van werkinstrumenten.

Momenteel zoekt het regioteam naar een draagvlak om een structureel praktijkoverleg te organiseren.

Regio Brussel

Het structurele hulpverleneroverleg RTJ wordt in september 2009 opgestart. De NSG maakt verdere afspraken betreffende doel, inhoud, samenstelling en organisatie.

De NSG stelde momenteel twee werkgroepen samen.

- **Werkgroep bekendmaking brede instap.**
- **Werkgroep cultuurgevoelige jeugdhulp.** Het werken aan een cultuurgevoelige jeugdhulp is naar voor geschoven als één van de actiepunten om de bekendmaking en de toegang van jeugdhulp te verbeteren, in dialoog en participatie met de doelgroep. Het opstarten van een dialoogstructuur, de organisatie van een ontmoetingsdag en het uitwerken van een helpdesk vormen de basis van een concreet actieplan.

Daarnaast richtte de RSG 2 werkgroepen op:

- **Dagbesteding en vrije tijd.** Er is een overleg geweest met een aantal actoren die momenteel een aanbod hebben in "alternatieve" vrije tijd en dagbesteding
- **1+1=3,** is de titel van een samenwerkingsproject tussen partners van het AJW, het VAPH, het CGG, en de kinderpsychiatrie. Het project werd uitgeschreven door een werkgroep en werd goedgekeurd bij de VGC voor subsidiëring.

Regio Limburg

In de regio Limburg heeft men een **netwerkteam** in Genk, Sint-Truiden, Tongeren en Noord-Limburg. Tijdens de maandelijkse bijeenkomst komt men tot werkbare afspraken in complexe dossiers adhv anonieme casusbesprekingen. Een regionale stafmedewerker zit voor. De netwerkteams hebben een vaste samenstelling en bestaat uit hulpverleners die deel uitmaken van het desbetreffende netwerk.

Daarnaast zijn er momenteel drie werkgroepen

- Werkgroep **Let op de Kinderen.** Deze werkgroep komt adhoc samen, wordt voorgezeten door een regionale stafmedewerker IJH en bestaat uit leden van de NSG Hasselt, aangevuld met coördinatoren van deelwerkingen rond slachtofferhulp. Zij leggen het kader vast en staan in voor de uitvoering van het project "Let op de Kinderen".
- Werkgroep **opvoedingswinkels Zuid-Limburg** die de uitbouw en organisatie van de opvoedingswinkels in Zuid-Limburg uitwerkt. Deze werkgroep wordt voorgezeten door een regionale stafmedewerker IJH en bestaat uit leden van de NSG Zuid-Limburg, de coördinator van het Limburgs netwerk opvoedingsondersteuning en de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning.
- **Moeder- en vadergroep Valkenhof** met als opdracht mee zorg dragen voor de leefbaarheid in het asielcentrum en de verbinding organiseren met de RTJ. De groep is in opstart. Leden van de netwerkstuurgroep Noord-Limburg met relevant aanbod en mensen van het Valkenhof nemen deel aan dit overleg.

Regio Oost-Vlaanderen

In het netwerk Aalst-Oudenaarde is er een **Werkgroep Brede Instap** en een **Werkgroep Probleemgebonden Toegang**. De Werkgroep Brede Instap bestaat uit de sectoren CAW, CLB en K&G. De Werkgroep Probleemgebonden Toegang bestaat uit de andere partners uit de rechtstreeks toegankelijke hulp. De Werkgroep Brede Instap heeft momenteel nog een aantal concrete agendapunten af te werken. Voor de Werkgroep Probleemgebonden Toegang is dit in de huidige fase veel minder duidelijk. In het najaar wordt een nieuwe planning opgemaakt voor het netwerk. Eén van de vragen is of de bestaande werkstructuur van werkgroepen aangepast moet worden.

Tot op heden zijn er in het netwerk Deinze-Eeklo-Gent drie Werkgroepen **Brede Instap** (Deinze, Eeklo en Gent) met als betrokken voorzieningen hierin CLB, AWW, K&G. De Werkgroepen vertrekken vanuit de kernopdracht van het netwerk, zijnde de toegankelijkheid verhogen. De opsplitsing in deze drie subregio's houdt verband met de specificiteit van deze drie gebieden. Deze werkgroepen zijn wat

hun eigen leven gaan leiden. Het blijkt niet evident om de juiste verhouding te vinden tot de Netwerkstuurgroep. Op de laatste vergadering besprak de Netwerkstuurgroep of de werkstructuur nog aangehouden kan worden. Hierbij werd de zorg voor een passende werkstructuur gedeeld en onder meer aangegeven deze topic te verkennen met elk van de drie werkgroepen. Daarnaast zullen werkgroepen tot stand komen in functie van de huidige lokale agenda, namelijk overgang naar volwassenenhulp en vechtscheidingen.

In het netwerk Waas-Dender zijn er twee werkgroepen, namelijk **Toegang tot de Hulp** en **Hulpcoördinatie**. De Werkgroep Toegang tot de Hulp is samengesteld uit afvaardiging van de Diensten Brede Instap. De Werkgroep Hulpcoördinatie is samengesteld uit afvaardiging van CLB, CGGZ, CKG, VAPH, CBJ en CAW. Dit werkt momenteel als langdurige structuur waarbij de werkgroepen terugkoppelen naar de netwerkstuurgroep over hun acties en van daaruit feedback krijgen. Beide werkgroepen stemmen de uitwerking van hun acties momenteel af op het Vlaamse minimumprogramma om te vermijden dat dit bijgestuurd zal moeten worden.

In elk Oost-Vlaams netwerk is er een **Organisatiecel** voor de implementatie van cliëntoverleg die samengesteld is uit coördinatoren van het RWO (regionaal welzijnsoverleg), enkele leden van de Netwerkstuurgroep en de stafmedewerker Integrale Jeugdhulp.

Regio Vlaams-Brabant

Op 1 september 2008 traden de bestaande **Platforms Problematische Opvoedingssituaties** (PPO's) toe tot de structuur van Integrale Jeugdhulp (IJH). Ze werden omgedoopt tot **Praktijkoverleg (Problematische) Opvoedingssituaties of P(P)O's**. Dit hulpverlenersoverleg bespreekt aan de hand van geanonimiseerd casusoverleg (problematische) opvoedingssituaties of werkt via thematische besprekingen.

In dit kader werden samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de RSG en de PPO's in Vlaams-Brabant, vertegenwoordigd door hun respectieve voorzitters⁵. De toetreding van de P(P)O's geldt vanaf 1 september 2008 voor een periode van één jaar en wordt voor 1 september 2009 geëvalueerd. De PPO's nemen de rol op en vervullen de opdrachten van praktijkoverleg van de netwerken RTJ. Er is een PPO in het netwerk Asse (PPO Asse), Halle (PPO Halle), Vilvoorde (PPO Vilvoorde), Leuven (PPO Overijse en PPO Leuven) en Noord-Hageland (PPO Diest-Aarschot).

Het voorzitterschap van de P(P)O's wordt opgenomen door een van de leden. Elk P(P)O omvat minstens leden uit de zes sectoren van IJH. Andere relevante partners kunnen deelnemen. De P(P)O's beslissen zelf over hun samenstelling.

De regionale stafmedewerkers IJH nemen deel aan de P(P)O's die ressorteren onder de betreffende netwerkstuurgroep. Vertaling van knelpunten naar structureel niveau en signalering van knelpunten en oplossingsvoorstellen aan de netwerkstuurgroep RTJ, de RSG en het Vlaamse niveau zijn opdrachten van het regioteam. Praktische ondersteuning wordt bilateraal afgesproken.

De leden van de netwerkstuurgroep (Zuid-)Hageland beslisten om voor hun netwerkgebied ook een praktijkoverleg op te richten. Zij waren het enige netwerkgebied waar geen actief PPO was. Sinds maart 2009 ging het P(P)O Tienen van start.

Daarnaast zijn er vijf werkgroepen:

- Twee netwerkoverschrijdende werkgroepen voor de **bekendmaking brede instap** werden opgericht door de NSG. Ze gaven de bekendmakingactie van het aanbod brede instap in Leuven-Hageland en Asse-Halle-Vilvoorde gestalte.
- In januari 2009 gingen de kwaliteitscoördinatoren van de voorzieningen brede instap van het Algemeen Welzijnswerk en vanuit de preventieve diensten van Kind en Gezin, aan de slag in twee netwerkoverschrijdende werkgroepen met het **draaiboek brede instap** op basis van cliëntperspectief. Deze kwaliteitscoördinatoren kregen het mandaat om deze afspraken te implementeren in de eigen voorziening (mits goedkeuring door hun directie).
- De **werkgroep meervoudige problematieken** werd opgericht door de RSG en maakt een inventaris van de projecten hulpcoördinatie en een analyse van de noden. Bedoeling is om hierover een advies te formuleren aan de overheid. De werkgroep bestaat voornamelijk uit

⁵ Samenwerkingsovereenkomst P(P)O's en RSG

partners niet-RTJ. Er is een beperkte deelname van RTJ-partners. Een cliëntvertegenwoordiger is lid.

- Een regioteamlid IJH staat in voor de procesbegeleiding van de **werkgroep vervolghulp +18-jarigen**, waar een aantal IJH-partners (RTJ en niet-RTJ) aan deelnemen. De werkgroep wil een betere afstemming van hulpverlening aan -18j en + 18j realiseren via concrete samenwerking tussen voorzieningen. Deze werkgroep is nog niet ingebed in de structuur van IJH. Er wordt onderzocht hoe de relatie met IJH kan evolueren.

Regio West-Vlaanderen

In het netwerk Brugge-Oostende is er een werkgroep **brede instap** en een werkgroep **coördinatie en continuïteit**. De werkgroepen krijgen opdrachten vanuit de netwerkstuurgroep en koppelen terug naar de netwerkstuurgroep. Er is een vaste samenstelling qua leden voor beide werkgroepen. De werkgroepen komen samen als er een duidelijke opdracht voorligt van de netwerkstuurgroep. De werkgroep brede instap bevat organisaties van CAW, CLB en K&G. De werkgroep coördinatie en continuïteit bevat alle sectoren IJH.

De netwerkstuurgroep Kortrijk-Roeselare-Tielt roept alleen werkgroepen in het leven als die een in tijd en in inhoud zeer duidelijk afgebakende opdracht hebben. Zo is er een werkgroep **brede instap** geweest om het draaiboek te bespreken en na te gaan hoe dit kon toegepast worden. Er is ook een werkgroep om een gezamenlijke actie voor te bereiden m.b.t. '**open communicatie met de cliënt**'. Voor elke op te richten werkgroep is de samenstelling afhankelijk van het thema. Er zijn dus geen vaste werkgroepen. De werkgroepen houden op te bestaan zodra hun opdracht afgewerkt is.

In het netwerk Westhoek is er een werkgroep brede instap geweest die een tweetal keer samenkwam om het draaiboek brede instap te bespreken. Op dit moment zijn er geen werkgroepen actief.

Daarnaast heeft de RSG een samenwerkingsovereenkomst met de Regionale Overlegplatforms Kindermishandeling (ROK). Dit zijn intersectoraal samengestelde **overleggroepen** die aangestuurd worden door het vertrouwenscentrum, bedoeld voor informatie-uitwisseling en deskundigheidsbevordering m.b.t. kindermishandeling. Concrete punten van IJH worden op dit overlegplatform besproken, waardoor het functioneert als een praktijkoverleg. De regionale stafmedewerkers IJH nemen op dat moment deel aan de ROK's. Het gaat hier om een samenwerkingsovereenkomst, niet om een volledig integreren van de ROK's in de werkstructuur van Integrale Jeugdhulp.

3.1.4 Verhouding NSG tov organisaties RTJ

In principe nemen alle organisaties deel aan de NSG RTJ die rechtstreeks toegankelijk zijn. Een organisatie kan zich laten vertegenwoordigen door een andere organisatie van dezelfde sector. Zij ontvangen alle informatie (agenda, verslaggeving,...) en kunnen feedback geven via hun vertegenwoordiger of via de voorzitter.

Wanneer deelname of vertegenwoordiging niet haalbaar is, volgen deze organisaties op via verslag. De wijze waarop ze feedback kunnen geven, is opgenomen in het huishoudelijk reglement. In sommige netwerken krijgen ook organisaties NRTJ de verslaggeving van de NSG.

De **informatiedoorstroming en –terugkoppeling** naar en van de organisaties verloopt via de vertegenwoordigers die deelnemen aan de NSG. Daarnaast worden de verslaggeving en relevante informatie, realisaties en activiteiten op de website geplaatst, via een regionaal e-zine verspreid of via de sectorale vertegenwoordigers uit de regionale stuurgroep gecommuniceerd. In sommige netwerken worden bijkomende informerende acties in organisaties ondersteund door het regioteam IJH.

De **informatie-overdracht** naar de werkvloer verloopt met wisselend succes, afhankelijk van het mandaat van de netwerkgroepleden en de formele afspraken die gemaakt werden in de NSG. Vaak lukt de informatiedoorstroming **niet grondig of systematisch in de eigen organisatie**, laat staan naar andere organisaties. Hiervoor geven de netwerkstuurgroepleden verschillende oorzaken aan: **tijdsgebrek, de veelheid aan informatie, de moeilijkheidsgraad, het ontbrekende mandaat en de sectorale processen**. In Vlaams-Brabant hebben bij wijze van experiment twee netwerkpartners het regioteam uitgenodigd om in samenwerking een aantal thema's concreet te vertalen naar de eigen werknemers. In Antwerpen zetten ze met goed gevolg een aantal instrumenten in om de doorstroming van informatie naar de werkvloer te ondersteunen, zoals overleg met kwaliteitscoördinatoren, trefdag met interessante onderwerpen voor en door praktijkwerkers, vorming of intervisiemomenten rond

praktijkgerichte thema's of instrumenten, werkbezoeken en deelname van het regioteam aan extern overlegfora.

Het mandaat van de netwerkstuurgroepleden is meestal strikt afgegrensd als het aankomt op het **nemen van beslissingen** met gevolgen op de werking van hun organisatie, zeker als het gaat om gevolgen op de werking van andere organisaties die ze vertegenwoordigen. Enkel beslissingen die genomen werden in de NSG en ondersteund worden door de formele beleidsorganen van de organisaties, hebben rechtstreeks effect op de organisaties in het netwerk. ***De facto ligt het mandaat van de netwerkstuurgroepleden dus louter op het niveau van informeren, sensibiliseren en stimuleren van organisaties betreffende intersectorale samenwerking, maar nooit op het niveau van beslissingen nemen met effecten op de werking van organisaties.***

3.1.5 Voorzitters netwerkstuurgroep

In alle netwerken van **Oost-Vlaanderen** en van **Antwerpen** en in twee (van de drie) netwerken in **West-Vlaanderen** zitten leden van de netwerkstuurgroep de netwerkstuurgroep voor. Deze voorzitters bereiden de agenda samen met de stafmedewerker IJH voor.

Het feit dat de netwerkstuurgroep voorgezeten wordt door iemand uit het werkveld is **onmiskenbaar een voordeel** op het vlak van de identificatie van de regionale partners met het netwerk. In de voorbereiding en de agendasetting is het perspectief van de voorzitter, naast het perspectief van de stafmedewerker Integrale Jeugdhulp, een verrijking. Voorzitters zijn echter moeilijk te vinden. IJH rekent op de goodwill van de meest geëngageerde partners om deze extra en onbezoldigde taak op zich te nemen. Voor deze organisaties zit er verhoudingsgewijs minder return in de netwerken. Ze moeten meer investeren dan anderen en krijgen daar niets extra voor in de plaats.

In **alle andere netwerken** wordt het voorzitterschap opgenomen door een stafmedewerker van het regioteam. Hier is vaak de ambitie om het voorzitterschap, en daar rechtstreeks mee verbonden het eigenaarschap, in de handen van één van de partners te leggen.

De voorzitter bereidt de agenda voor, soms op het einde van een netwerkstuurgroepvergadering of met een voorbereidende werkgroep of met een stafmedewerker, en nodigt de leden van de NSG uit. Leden kunnen agendapunten doorgeven aan de voorzitter. Dit laatste komt niet vaak voor.

De agendapunten zijn samengesteld uit Vlaamse items, regionale items en agendapunten vanuit de partners zelf. We streven ernaar om steeds een agenda samen te stellen die inhoudelijk een meerwaarde biedt voor de partners uit het netwerk.

De duur van het voorzitterschap verschilt per netwerk en is meestal vastgelegd in het huishoudelijk reglement of in het samenwerkingsprotocol.

3.1.6 Samenstelling netwerkstuurgroep

Leden RTJ

Alle organisaties RTJ worden vertegenwoordigd door één effectief lid, die bij afwezigheid zich kan laten vervangen door een plaatsvervangend lid. De leden van de netwerkstuurgroep zijn overwegend directies, maar niet uitsluitend. Meestal gaat het dan om teamverantwoordelijken, coördinatoren en staffuncties e.d.

Regioteam IJH

Het netwerk en de netwerkstuurgroep worden ondersteund en opgevolgd door de regionale stafmedewerkers IJH. Zij nemen deel aan de vergadering.

Cliëntvertegenwoordigers

Het cliëntperspectief is het eerste uitgangspunt voor elke discussie in het netwerk. Alle leden van de netwerkstuurgroep zijn verantwoordelijk voor de inbreng van het cliëntperspectief. Daarnaast kunnen cliëntvertegenwoordigers van ouders en minderjarigen deelnemen aan de netwerkstuurgroepen.

In verschillende netwerken van **West-Vlaanderen, Limburg en Antwerpen** nemen cliëntvertegenwoordigers voor ouders en/of minderjarigen deel aan de netwerkstuurgroep. Het is hierbij de verantwoordelijkheid van alle stuurgroepleden erover te waken dat alle leden, ook de vertegenwoordigers van ouders en minderjarigen, maximaal betrokken zijn bij elke besluitvorming. De deelname van cliëntvertegenwoordigers biedt extra kansen om in de netwerkstuurgroepen de reflex in te bouwen om vanuit het cliëntperspectief te denken. Toch zijn er enkele kanttekeningen aan

gekoppeld: de vraagstelling vanuit de voorzitter of de procesbegeleider is naast vertegenwoordiging een belangrijke voorwaarde om te kijken vanuit het cliëntperspectief. Daarnaast missen de cliëntvertegenwoordigers vaak een 'achterban' die ondersteunend werkt en die hen mandateert tot inhoudelijke standpunten. Tenslotte is het voor de cliëntvertegenwoordigers niet evident om te participeren aan de abstracte beleidsmatige discussies of wanneer de onderwerpen niet rechtstreeks betrekking op hen hebben. Deze omstandigheden maken dat er vrij veel verloop is in de cliëntvertegenwoordiging of dat ze aarzelen om actief deel te nemen aan de netwerkstuurgroepen.

Andere netwerken, zoals bv in **Vlaams-Brabant en Brussel**, hebben de ambitie om cliëntvertegenwoordigers op te nemen in de NSG, maar omwille van de beperkte 'pool' is dit nog niet mogelijk.

In de netwerken waar er regionaal reflectiegroepen van ouders en minderjarigen zijn, komen de adviezen, vragen en standpunten ter sprake in de netwerken en wordt er feedback gegeven van de NSG naar de reflectiegroepen. Deze informatie-overdracht gebeurt meestal door de stafmedewerkers. De interactie tussen de reflectiegroepen en de cliëntvertegenwoordiging in de netwerken zou grondiger en beter kunnen verlopen. Vanuit de structuur gedacht zou het logisch zijn dat de cliëntvertegenwoordigers die deelnemen aan de NSG, lid worden van de reflectiegroep, maar dat is dan weer een extra belasting die niet evident is.

Soms wordt bij bepaalde thema's of concrete acties van de NSG of de RSG de mening van de cliëntvertegenwoordigers expliciet bevestigd of organiseert het netwerk een focusgroep.

Verbreding naar niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ)

In de netwerken van **West- en Oost-Vlaanderen** en **Limburg** nemen naast de organisaties RTJ ook organisaties NRTJ deel aan de netwerkstuurgroep.

In **West-Vlaanderen** is gaandeweg de aanwezigheid van deze vertegenwoordigers echter verminderd omdat de agenda zich sterk toespitste naar de RTJ. Er is dus principieel een verbinding naar de niet-RTJ maar **de facto wordt die niet benut**. De voorzieningen niet-RTJ identificeren zich niet met het netwerk. Hoewel de concrete agenda opschuift in de richting van thema's die hen ook aanbelangen (bv. coördinatie en continuïteit, maatschappelijke noodzaak...), is er weinig of geen betrokkenheid van de voorzieningen niet-RTJ.

In **Oost-Vlaanderen** spreekt men van netwerken jeugdhulp. Zowel qua inhoudelijke thema's als qua samenstelling verwacht de Regionale Stuurgroep dat de drie netwerken zich ook richten op de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp. De drie netwerken hebben vanuit de Regionale Stuurgroep de vraag gekregen om na te gaan hoe ze, naast de RTJ-opdrachten, qua inhoudelijke thema's en qua samenstelling, hetzij op niveau netwerkstuurgroep hetzij op niveau van werkgroepen, de brug slaan tussen RTJ en NRTJ. De diverse opdrachten komen daardoor in een ander daglicht te staan wat betreft de te betrekken partners.

Ook in de regio **Limburg** nemen organisaties die NRTJ aanbieden deel aan de netwerkstuurgroepen. De 3 netwerkstuurgroepen in **Vlaams-Brabant** beslisten ook om partners uit de voorzieningen AJW op te nemen.

Belendende sectoren

In **West- en Oost-Vlaanderen** zijn de coördinatoren van de regionale welzijnsraden leden van de netwerkstuurgroep. In West-Vlaanderen valt elk netwerk samen met het werkingsgebied van twee welzijnsraden. In één netwerkstuurgroep neemt één coördinator deel voor beiden, in de twee andere netwerkstuurgroepen zijn beide welzijnsraden vertegenwoordigd door een medewerker, de coördinator ofwel een lid van de raad van bestuur.

In **alle regio's** maken de Vlaamse Coördinatoren Opvoedingsondersteuning deel uit van de netwerkstuurgroep. Sommige nemen actief deel aan de NSG, anderen volgen de NSG op via verslaggeving.

De netwerkstuurgroep kan een organisatie verzoeken om ad hoc of thematisch te participeren. Voor specifieke thema's en bij vooraf afgesproken momenten kunnen interne of externe deskundigen worden uitgenodigd op vraag van de netwerkstuurgroep.

3.2 Samenwerkingsprotocollen

In het decreet Integrale Jeugdhulp onder artikel 13 vinden we terug dat “*Alle jeugdhulpaanbieders die in een bepaald werkgebied rechtstreeks toegankelijke modules aanbieden, werken samen in een netwerk. Die samenwerking wordt vastgelegd in een samenwerkingsprotocol, waarvan de Vlaamse regering de nadere regels bepaalt en dat door elk van die jeugdhulpaanbieders wordt ondertekend.*”

In de regio's **Antwerpen, Brussel, Limburg** en **Oost-Vlaanderen** houdt dit in dat alle partners van een netwerk een samenwerkingsprotocol ondertekenden.

- In Antwerpen hadden de netwerken een ondertekend samenwerkingsprotocol tot juni 2008. Dit protocol bevatte een huishoudelijk reglement en actieplannen. **Het samenwerkingsprotocol werd niet vernieuwd.** In de praktijk is het huishoudelijke reglement een statisch gegeven dat niet herzien hoeft te worden. De actieplannen zijn dynamisch en veel sterker onderhevig aan wijzigingen.
- De netwerkpartners in Brussel ondertekenden op 15 februari 2008 een samenwerkingsprotocol. Het samenwerkingsprotocol regelt de organisatie van het netwerk: regionale structuur, samenstelling en werking en bepaalt zeven doelen die nagestreefd worden met daarbij telkens een uitgewerkt actieplan per doelfiche. Een tussentijdse evaluatie, vooral de stand van zaken en het komen tot afspraken om de doelstelling en timing te bereiken, gebeurt op elke NSG. Een grondige evaluatie is voorzien in het voorjaar 2010, voor het einde van het samenwerkingsprotocol.
- De samenwerkingsprotocollen uit de pilootfase in Limburg waren richtinggevend voor de verdere werking van de netwerkstuurgroepen, maar kregen geen formele invulling. De Limburgse werkgroep RTJ heeft nu een “samenwerkingsovereenkomst in progress”. Alle afspraken worden in één document gevoegd om te komen tot een consistent actieplan.
- In de drie netwerken van Oost-Vlaanderen zijn in de loop van 2007 samenwerkingsprotocollen tot stand gekomen, goedgekeurd door de RSG en ondertekend door alle partners van het netwerk. Heel wat van de acties die in de samenwerkingsprotocollen geformuleerd staan, zijn ondertussen uitgevoerd. Gaandeweg is van een aantal acties gebleken dat ze niet relevant waren.

In de netwerken in **Vlaams-Brabant** en in **West-Vlaanderen** werden nog **geen formele samenwerkingsprotocollen** opgesteld.

- In Vlaams-Brabant worden de gemaakte samenwerkingsafspraken nu neergeschreven in nota's. Deze nota's worden gebundeld en vormen de basis voor een samenwerkingsprotocol. Met de partners loopt het regioteam het proces om acties te bepalen zodat de gemaakte afspraken een verankering krijgen op organisatieniveau.
- In West-Vlaanderen gebeurde er bij de opstart bevragingen naar mogelijke prioriteiten. Op basis daarvan werden actiefiches opgesteld. De prioriteiten zijn vastgehouden en gaandeweg concreter ingevuld.

De **formalisering en ondertekening van samenwerkingsprotocollen** blijkt in velen netwerken **geen meerwaarde** te bieden voor het engagement van de partners of zijn geen vaste leidraad voor de werking van een netwerk. Het samenwerkingsprotocol wordt gezien als een doel op zich en niet als een middel tot efficiënte samenwerking.

3.3 Vaststellingen

Vanuit het werkveld

De netwerkstructuur is/was niet altijd afgestemd op netwerkrealiteit

In alle regio's, uitgezonderd de regio West-Vlaanderen, wordt de netwerkstructuur in vraag gesteld of kwam al een wijziging tot stand. Deze wijziging zorgt voor een rust op de agenda's van de netwerkstuurgroepen, zorgt ervoor dat de bespreking van agendapunten op het juiste overleg kunnen komen of beperkt de tijdsinvestering van de netwerkpartners.

Daarnaast leert de ervaring dat, hoewel de netwerkstuurgroep het formele beslissingsorgaan is van het netwerk, dit overleg niet altijd het meest effectieve instrument is om **daadwerkelijke verandering op praktijkniveau** te verkrijgen. Netwerken hebben nood aan verschillende instrumenten en werkvormen om resultaten op praktijkniveau te realiseren zoals vorming, studiedagen of gerichte werkgroepen.

De regio's Antwerpen, Limburg en West-Vlaanderen geven aan dat de verhouding tussen de netwerken en allerlei andere vormen van extern georganiseerd structureel, ad hoc en bilateraal overleg uitgeklaard en op elkaar afgestemd moeten worden. Er is een aanzienlijk domein van intersectorale samenwerking, dat in ad hoc-overleg of bilateraal tussen organisaties of sectoren tot stand komt, maar dat niet op de agenda van Integrale Jeugdhulp komt en niet gecaptureerd wordt door de huidige werkstructuur. Er dienen zich vragen aan om lokaal meer tot **een organisatorische synergie** te komen met andere welzijns- en hulpverleningsplatforms.

Voorzitterschap moet gecompenseerd worden

Voorzitterschap door iemand uit het netwerk is een belangrijk winstpunt. Daarom geven de regio's Brussel, Oost- en West-Vlaanderen aan om een **incentive** te creëren voor de voorzitters van de NSG zou een duidelijke beleids optie zijn op langere termijn op het vlak van inbedding van de netwerken als permanente realiteit in het welzijnslandschap.

Veranderen vraagt meer dan formele documenten/instrumenten

Alle regio's, uitgezonderd de regio Limburg, stellen vast dat een duidelijke omschrijving in het huishoudelijk reglement of een samenwerkingsprotocol van een netwerk, van het mandaat, van de beslissingsprocedure en van het engagement tot implementeren niet volstaat om afspraken te implementeren op de werkvloer. **Organisaties voelen zich niet gebonden door beslissingen genomen in de netwerkstuurgroepen.**

Een overzicht aan de hand van **actiefiches** is zinvol, maar een te sterke formalisering maakt er een log instrument van, waardoor het een deel van zijn meerwaarde verliest. Het zoeken naar een juiste focus en een concreet werkbaar perspectief voor het netwerk blijft een uiterst moeilijke opdracht omdat de verhouding van elk netwerk afzonderlijk tot de structuren op Vlaams niveau pas gaandeweg uitgeklaard werd en nog steeds wordt. Een goede interactie tussen de partners en een gerichte en effectieve inzet van vergaderingen en beleidsinstrumenten voor de juiste thema's in het netwerk is noodzakelijk. Thema's lijken enkel te beklijven bij de praktijkwerkers als ze inspelen op een effectieve nood en een directe winst voor hen zelf betekenen

In verschillende netwerken is er een groot verschil tussen de theorie en de praktijk: officiële leden versus feitelijk aanwezige leden, vertegenwoordigingsidee versus alleen in eigen naam spreken, informatieverspreiding naar het werkveld versus feitelijke informatiebuffers, sturend orgaan versus forum voor vrijblijvende uitwisseling...

Communiceren is een opdracht

De regio West-Vlaanderen stelt vast dat in verschillende netwerken er een steeds grotere aversie is tegen het communiceren over en het agenderen van structuurdiscussies. Anderzijds is er een beweging waarbij netwerkpartners vragen naar efficiëntere communicatielijnen om de informatie van IJH naar het werkveld te brengen.

De regio's Antwerpen, Brussel, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen melden een groot probleem in de informatiedoorstroming betreft de 'missing link' met het regionaal sectoraal overleg. Hoe, wanneer, waarom en met welke bedoeling de agendapunten van Integrale Jeugdhulp op de agenda komen van sectoraal overleg is meestal vrij arbitrair. Naarmate een sector intern structureel beter is georganiseerd qua overleg- of communicatielijnen, wordt ook het regionaal intersectoraal overleg effectiever en adequater gerealiseerd. BJB-organisaties in de regio Oost-Vlaanderen zeggen dit knelpunt van interne organisatie, met duidelijke implicaties voor het intersectorale overleg, nogal scherp aan te voelen.

De werkvloer is geïnteresseerd in een aantal initiatieven en instrumenten van IJH, maar kent ze vaak niet. IJH moet bijkomende initiatieven nemen om de werkvloer te bereiken. De afgesproken communicatielijnen met de netwerkstuurgroepleden en de leden van de Regionale stuurgroep functioneren onvoldoende.

De link tussen de netwerken RTJ en het netwerk crisishulp wordt in de regio West-Vlaanderen verder uitgewerkt.

Er is nood aan meer afstemming tussen IJH en sectorale beleidslijnen en processen

De regio's Brussel, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen geven aan dat er onvoldoende afstemming tussen het beleidsproces van Integrale Jeugdhulp en de sectorale beleidslijnen van de betrokken

sectorale administraties. Naar aanleiding van het Rapport beleidsplanning is beslist om de Vlaamse prioriteiten voorrang te geven op de verschillende niveau's.

Vlaamse aansturing kan niet zonder een duidelijk proces van implementatie

Wanneer er meer vanuit Vlaanderen aangestuurd wordt geven de regio's Antwerpen, Brussel en Vlaams-Brabant aan dat:

- Het noodzakelijk is dat de gevolgen van beslissingen van IJH op de concrete praktijk van elke organisatie voldoende in kaart worden gebracht. IJH moet stilstaan bij en afspraken maken over de concrete implementatie van instrumenten met de verschillende partners (kabinet, sectorale administraties, koepels, steunpunten, organisaties en cliënten).
- Er meer duidelijkheid moet zijn over hoever het mandaat van de netwerkstuurgroepen reikt.
- Er een plan uitgewerkt moet worden om de betrokkenheid van de werkvloer te verhogen en om de informatie op de werkvloer te krijgen.
- Er voor de netwerken die het Vlaams minimumprogramma gerealiseerd hebben een toekomstgericht plan opgesteld worden. Deze netwerken kampen momenteel met een bestaanscrisis, wat zich vertaalt in een lage aanwezigheid op vergadermomenten.

Nood aan duidelijkheid bij overgangen

De organisaties VAPH in de regio West-Vlaanderen waarvan bepaalde modules binnenkort rechtstreeks toegankelijk, verwachten duidelijke communicatie vanuit hun sector over de concrete gevolgen daarvan: worden zij verondersteld deel te nemen aan de netwerken RTJ, hoe, vanaf wanneer?

Vanuit het cliëntperspectief

Cliëntvertegenwoordiging op netwerkniveau is moeilijk realiseerbaar

Cliëntvertegenwoordigers streven naar participatie aan de netwerkstuurgroepen. Hierbij geven de regio's Brussel, Vlaams-Brabant en Oost- en West-Vlaanderen aan dat het realiseren van cliëntvertegenwoordiging op netwerkniveau moeilijker is dan op regionaal niveau. De beperkte 'pool' van cliëntvertegenwoordigers is daar één van de oorzaken van.

Het realiseren van cliëntvertegenwoordiging op het niveau van de netwerken was tot op heden geen prioriteit. Nochtans is (het stimuleren van) cliëntvertegenwoordiging, zowel in de netwerken, de regio als in de sectoren, belangrijk. Zo zou de cliëntzijde zich van meet af aan explicieter betrokken weten terwijl de betrokkenheid nu wel eens eerder als post factum wordt beleefd.

Organisatieperspectief primeert op het cliëntperspectief

Cliëntvertegenwoordigers van de regio Brussel en Vlaams-Brabant stellen vast dat bij beslissingen in de RSG of netwerkstuurgroepen het organisatieperspectief van voorzieningen vaak de bovenhand neemt. Sectorale belangen en belangen van de eigen organisatie primeren op het cliëntperspectief.

Kleinschalige en transparante structuren faciliteren de toegankelijkheid

De cliëntvertegenwoordigers van de regio Vlaams-Brabant dringen aan op kleinschalige netwerken en transparante structuren. Dit om de organisatie van IJH zo toegankelijk mogelijk te maken voor (potentiële) cliënten.

Vanuit het regioteam IJH

Regio Brussel: een regio met twee gezichten

Het Brusselse aanbod wordt gekenmerkt door een ruim Franstalig en bicommunautair aanbod. Er is weinig kennis over en samenwerking met deze initiatieven.

Nood aan meer afstemming tussen IJH en sectorale beleidslijnen en processen

De organisatiestructuur van IJH op zich wordt niet (meer) in vraag gesteld, maar de regio's Brussel en Vlaams-Brabant geven aan dat er enorme behoefte is aan consequent handelen door alle partners met respect voor deze structuur.

4. BESCHIKBAARHEID EN BEREIKBAARHEID VAN HET HULPAANBOD BREDE INSTAP

4.1 Huidige stand van zaken

4.1.1 Kwantiteit van de brede instap

In de kwantitatieve analyse wordt het ontbreken van een inloopteam voornamelijk als een tekort ervaren in **Halle-Vilvoorde**. Het eerste inloopteam wordt echter toegekend aan Leuven.⁶

Het regioteam **Brussel** inventariseerde het Franstalige aanbod dat vergelijkbaar is met brede instap met de bedoeling dit overzicht op te nemen in de bekendmaking brede instap voor de toeleiders in Brussel.

Daarnaast werd in het praktijkrapport bereik- en beschikbaarheid van het hulpaanbod brede instap (juli 2008) aangegeven dat de link tussen opvoedingsondersteuning en Lokaal Sociaal Beleid enerzijds en Integrale Jeugdhulp anderzijds belangrijk was in kader van het aanbod brede instap. Als antwoord op de vraag van het MC geven we in dit hoofdstuk een beschrijving van deze link in de verschillende regio's IJH.

4.1.1.1 Relatie aanbod brede instap en het Lokaal Sociaal Beleid (LSB)

Overall in Vlaanderen is het Lokaal sociaal beleid het resultaat van de acties die OCMW, gemeente, andere overheden, semi-publieke, private en privé organisaties gezamenlijk ondernemen met het oog op het garanderen van de toegang van elke burger tot de economische, sociale en culturele rechten. Via de opmaak van een lokaal sociaal beleidsplan worden alle acties gebundeld.

Het lokaal sociaal beleid beoogt de dienstverlening aan de bevolking te stroomlijnen, een optimaal bereik van de beoogde doelgroep en een maximale toegankelijkheid van de dienstverlening voor elke burger. De link met brede instap van IJH is vlug gelegd.

Er zijn lokaal verschillende aanknopingspunten met het lokaal sociaal beleid en integrale jeugdhulp te maken. Zowel op beleids-, organisatie- als op cliëntniveau zijn lokale besturen een belangrijke partner. In verschillende netwerken kwamen er samenwerkingsinitiatieven met het Lokaal Sociaal Beleid tot stand of staan ze op til. We merken een groot verschil in timing en engagementen tussen de netwerken.

Regio Antwerpen

De lokale overlegfora die rond verschillende beleidsthema's worden opgericht (Lokaal overleg opvoedingsondersteuning, lokaal overleg kinderopvang, lokaal overlegplatform, ...) zijn cruciaal om toeleiders te bereiken. Een voorbeeld hiervan zijn de vormingssessies en informatiepakketten over 'de brede instap' voor de lokale coördinatoren opvoedingsondersteuning en maatschappelijk werkers van het OCMW in de Kempen.

Zowel in Antwerpen Periferie, Antwerpen Stad als de Kempen maakt men gebruik van de verschillende informatiekanalen die gratis gebruikt kunnen worden, zoals de gemeentelijke tijdschriften en infogidsen, de verspreiding van folders via loketten en het gebruik van de gemeentelijke website.

Het regioteam werkt samen met intergemeentelijke organisaties zoals Welzijnzorg Kempen, IGEAN en IMSIR in de provincie Antwerpen. Deze samenwerking loopt heel vlot omdat ze praktijkgericht met welzijnsthema's aan de slag gaan. Daarnaast speelt het provinciebestuur als bovenlokale structuur een belangrijke rol voor Integrale Jeugdhulp door de inzet van financiële middelen.

Daarnaast zou voor bepaalde initiatieven een samenwerking met de lokale besturen een meerwaarde zijn:

⁶ Kwantitatieve analyse

- Sommige lokale besturen startten rond welzijnsmateries intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die gelijksporen met een aantal van de doelstellingen van IJH. Die samenwerkingsverbanden zijn intersectoraal qua opzet en werken meestal heel praktijkgericht.
- De realisatie van een sociaal huis heeft mei 2009 als deadline. Er liggen kansen voor enerzijds informatie-uitwisseling en anderzijds voor een betere toeleiding naar de initiatieven van opvoedingsondersteuning of de brede instap.
- Nog een samenwerkingspotentieel is te vinden in het organiseren van cliëntoverleg. In een aantal gemeenten wordt dit nu door het OCMW opgenomen. In andere gemeenten wordt de praktische omkadering in het sociaal huis aangeboden.
- Uit het gesprek met het Vlaamse expertenpanel rond jongvolwassenen bleek dat OCMW's een duidelijke coördinerende rol willen opnemen naar jongvolwassenen. Hun opdracht rond financiële ondersteuning is ondertussen uitgegroeid tot begeleiding naar de arbeidsmarkt, begeleiding in de schuldbemiddeling, enzovoort. Hierdoor is er nood aan een gecoördineerde aanpak op verschillende niveaus.

Regio Brussel

Het decreet LSB is niet van toepassing in Brussel, omdat de Vlaamse Gemeenschap geen toezicht heeft op de Brusselse gemeenten. Zij vallen onder de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. De doelstelling van het decreet moet wel toegepast worden in het tweetalige gebied Brussel hoofdstad. Hiervoor komt er een conventie met de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad (BWR) vzw staat in voor de operationalisering van het project LSB op het terrein. De regio Brussel wordt opgedeeld in 8 zones waarin telkens een Sociaal Info Punt (SIP) komt waar burgers voor alle sociale en welzijnsmateries terecht kunnen. Beleidsafstemming tussen LSB en IJH gebeurt via de overleggroep LSB van de BWR en het overleg met de VGC-kabinetten en –administraties.

Regio Limburg

Enkel het netwerk West-Limburg zoekt naar een structuur die de ontwikkelingen van het lokaal sociaal beleid, de opvoedingsondersteuning en de brede instap op elkaar afstemmen. Dat is het “zorgcircuit kinderen en jongeren West-Limburg”. Dit zorgcircuit staat in voor gecoördineerde laagdrempelige aanbodsontwikkeling.

In de toekomst bestaat de mogelijkheid om de verdere ontwikkeling van de brede instap af te stemmen op deze initiatieven. Dit wordt ter bespreking voorgelegd aan de netwerkstuurgroep RTJ West-Limburg.

Het regioteam neemt deel aan heel wat bovenlokaal overleg om de processen en de producten van IJH in te brengen.

Regio Oost-Vlaanderen

Voor de drie netwerken in de regio Oost-Vlaanderen bevindt (het uitwerken van) de verbinding tot het Lokaal Sociaal Beleid zich in een opstartstadium. Hierin zijn twee lijnen te differentiëren. Ten eerste wordt de verbinding tot het LSB gemaakt via de coördinatoren van het Regionaal Welzijnsoverleg. Zij maken deel uit van de NSG en hebben een taak in het ondersteunen van gemeentelijke mandatarissen m.b.t. het LSB. Ten tweede loopt de verbinding via de Vlaamse Coördinator Opvoedingsondersteuning. Deze maakt ook deel uit van de NSG.

In de drie netwerken zijn er in de periode juni 2008 – juni 2009 geen (systematische) contacten geweest met het gemeentelijke niveau wat betreft sociaal beleid. Dit neemt niet weg dat dit contact in Deinze-Eeklo-Gent in de voorafgaande jaren bestond en dat in het voorbije jaar de aan de drie netwerken participerende organisaties wel contacten met gemeentebesturen hadden.

Naar de (nabije) toekomst zal in Deinze-Eeklo-Gent via een op stapel staand kleinschalig project aangaande *Bruggen na(ar) 18* een gerichte samenwerking met het LSB gezocht worden. De NSG fungeert hierbij als klankbordgroep.

Regio Vlaams-Brabant

De RSG voorziet de samenwerking met LSB in het regioplan en beoogt hiermee een verruiming van de ‘brede instap’. Het regioteam screende de plannen LSB van de kleinstedelijke gebieden naar raakpunten met IJH. Aarschot, Tienen en Halle hebben aanverwante thema's, maar nergens zijn

budgetten voorzien. Over het algemeen blijkt dat in de beleidsplannen LSB er, behalve voor kinderopvang, weinig aandacht is voor problemen van jongeren en hun gezin.

De netwerkstuurgroep Hageland heeft de ambitie om de linken naar het lokaal sociaal beleid te leggen. Daartoe neemt een lid van het regioteam IJH deel aan de vergaderingen Lokaal Sociaal beleid in Aarschot.

Tienen, Aarschot, Landen en Diest ambiëren de oprichting van een Sociaal Huis. CAW Hageland krijgt een plek in het sociaal huis In Landen en Diest. Voor Aarschot is dit nog onduidelijk. In Tienen is er geen plaats in het sociaal huis.

In de netwerkstuurgroep Halle werd de mogelijkheid om linken te leggen met het lokaal sociaal beleid onderzocht. De oprichting van een sociaal huis, met medewerking van de partners brede instap, is in voorbereiding.

Een lid van de netwerkstuurgroep neemt deel aan de vergaderingen van het lokaal sociaal beleid in Halle. Een lid van het regioteam legde contacten met de stad Halle. Tot op heden werden nog geen concrete afspraken gemaakt. Het gebrek aan middelen is daarbij een hinderpaal.

Het regioteam gebruikt de lokale fora in Aarschot, Tienen en Halle om de 'brede instap' en instrumenten van IJH aan andere partners bekend te maken. In afstemming en samenwerking met het provinciale niveau blijven zowel de RSG als het regioteam investeren.

Regio West-Vlaanderen

Voorlopig werden enkel in het netwerk Kortrijk-Roeselare-Tielt eerste contacten gelegd met het LSB.

4.1.1.2 Relatie aanbod brede instap en opvoedingsondersteuning

Het decreet en het uitvoeringsbesluit opvoedingsondersteuning zijn goedgekeurd en de implementatie ervan op lokaal niveau is volop aan de gang. Het decreet opvoedingsondersteuning vraagt aan de gemeenten dat zij het voortouw nemen in de organisatie van opvoedingsondersteuning. Er ligt daarom geen vraag op tafel naar de gemeentebesturen rond hulpverleningsopdrachten, wel rond preventieopdrachten.

“Om gegevens over de rechtstreeks toegankelijke hulp te verzamelen” schrijft het decreet en het uitvoeringsbesluit opvoedingsondersteuning (art 9) voor dat de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning toetreden tot de netwerkstuurgroep RTJ.

Er zijn nogal wat verschillen wat betreft de samenwerking en afstemming tussen IJH en opvoedingsondersteuning en de fase waarin deze samenwerking zich bevindt.

In **alle netwerken** nemen de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) deel aan de netwerkstuurgroep of volgen ze deze op via verslaggeving. Wanneer ze deelnemen aan de netwerkstuurgroep reflecteren ze over het element “preventie” bij de thema’s die besproken worden. Omgekeerd nemen in de **regio Limburg** en **Antwerpen** en in 2 netwerken van **Vlaams-Brabant** regionale stafmedewerkers deel aan de vergaderingen van het lokaal of het provinciale netwerk opvoedingsondersteuning met de bedoeling om de positionering te verhelderen, samenwerkingsafspraken te maken, aandacht te hebben voor het aspect deontologie en communicatie.

Regio Antwerpen

In de Kempen ontwikkelden de overlegstructuren van integrale jeugdhulp (netwerk RTJ en crisis), opvoedingsondersteuning (arrondissementeel forum OO) en de stuurgroep welzijnzorg Kempen gezamenlijke initiatieven om het aanbod opvoedingsondersteuning, de brede instap en crisisjeugdhulp in de Kempen bekend te maken bij cliënten en toeleiders.

In netwerk Antwerpen Periferie onderneemt CAW De Terp samen met Openluchtopvoeding (VAPH voorziening) initiatieven om de tekorten aan opvoedingsondersteuning en brede instap in de regio te dichten. Hun inspanningen worden afgestemd via de netwerkstuurgroep en via de overlegstructuren voor opvoedingsondersteuning.

In netwerk Antwerpen Stad is er een wederzijdse samenwerking tussen de adviesraad opvoedingsondersteuning van de stad en de netwerkstuurgroep. Naast de structurele verankering is

er een goede interactie en samenwerking tussen de stedelijke en Vlaamse ambtenaren en initiatiefnemers uit het werkveld.

In de conceptualisering van de opvoedingswinkel van Antwerpen Stad is er gezocht naar een goede verbinding met de jeugdhulp. De opvoedingswinkel onderschrijft de kwaliteitseisen van 'de brede instap' en nemen deel als effectieve toegangsdeur. De opvoedingswinkel van Antwerpen Stad, Mechelen en Turnhout zijn volwaardige partners van de netwerken RTJ en beschouwen het als een meerwaarde om mee te worden vermeld in de bekendmakingcampagne brede instap.

In Mechelen werken hulpverleners uit de rechtstreeks toegankelijke hulp en opvoedingsondersteuning een aanbod uit voor tienermoeders.

In Mechelen stellen we vast dat ouders geen onderscheid kunnen maken tussen vragen die voor jeugdhulp of voor de opvoedingswinkel bedoeld zijn. Daarom zijn verwijsafspraken tussen beiden nodig alsook een gezamenlijke bekendmaking naar de bevolking.

De regionale stuurgroep van Antwerpen meldt dat noch opvoedingswinkels, noch jeugdhulporganisaties er momenteel voldoende in slagen om gezinnen in kansarmoede te bereiken. De vrees van ouders dat hun kinderen geplaatst zullen worden, straalt uit over de jeugdhulpverlening en de opvoedingswinkels. De vertegenwoordiger van het provinciebestuur voor opvoedingsondersteuning bevestigde dat ook de opvoedingswinkels dit probleem erkennen.

Sommige regionale stuurgroepleden houden hierbij een pleidooi om de bekendmaking van opvoedingsondersteuning en jeugdhulp gescheiden te houden met een specifieke aanpak en communicatie naar mensen in armoede (outreaching werken, inschakelen buurtwerk,...)

Regio Brussel

Er was ad-hoc overleg tussen het regioteam IJH en het regionale preventieteam.

De opvoedingswinkel Brussel neemt niet deel aan de netwerkstuurgroep. De link met IJH wordt verzorgd door de mensen die in de netwerkstuurgroep en in het samenwerkingsverband van de opvoedingswinkel zitten.

Het aanbod van de opvoedingswinkel is opgenomen in de infobrochure brede instap RTJ. Ook op de Trefdag met de organisaties van het netwerk RTJ was de opvoedingswinkel betrokken en aanwezig,

Regio Limburg

In de provincie Limburg hebben de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning een zeer actieve inbreng in het zoeken naar een afgestemde ontwikkeling van het aanbod van preventie en jeugdhulpverlening in de provincie.

In Limburg staat de organisatie van pedagogisch advies even hoog aangeschreven als de organisatie van de brede instap. Het regioteam grijpt voor beide projecten kansen aan. Deze kansen liggen door de keuze van de provincie, op het lokale niveau bij de organisatie van de opvoedingswinkels. De provincie geeft incentives aan de gemeenten om samen te werken en ook middelen in te steken. Momenteel zijn er in 16 van de 44 gemeenten pedagogische spreekuren of opvoedingswinkels opgestart of in opstart. De dienstverlener van de opvoedingswinkel van Genk neemt deel aan het hulpverlenersoverleg wat aanleiding gaf tot vragen in verband met de deontologische positie van een pedagogische spreekuurhouder. Alle netwerkstuurgroepen zijn aanspreekbaar voor samenwerkingsvragen vanuit de opvoedingswinkels.

Het regioteam IJH biedt ondersteuning aan coördinatoren opvoedingsondersteuning bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven of aanbod. Anderzijds vraagt het regioteam de vragen naar jeugdhulpverlening op die opvoedingswinkels krijgen. Deze vragen/knelpunten worden op de netwerkstuurgroep besproken en bekeken wat het aanbod kan zijn van het netwerk RTJ.

In Zuid-Limburg nam de netwerkstuurgroep het voortouw in de organisatie van de opvoedingswinkels. Het regioteam IJH heeft hierbij een ondersteunende en procesbegeleidende rol. De inhoud en de contacten worden opgenomen door de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning en het Limburgse steunpunt Opvoedingsondersteuning.

In West-Limburg is het nog onduidelijk of dezelfde stuurgroep die rond Kind in Nood actief is, ook erin zal slagen een intergemeentelijk samenwerkingsverband rond de opvoedingsondersteuning op de been te krijgen. Vanuit IJH zegt het regioteam zijn steun toe, maar neemt het initiatief niet.

De netwerkstuurgroep Noord-Limburg nodigt de werkers van de steunpunten Opvoedingsondersteuning uit om kennis te maken.

Regio Vlaams-Brabant

Er was ad-hoc overleg met het regionale preventieteam van de Vlaamse Coördinator en beide regioteams IJH (Brussel en Vlaams-Brabant) in functie van afstemming.

De provincie organiseert platforms opvoedingsondersteuning in 5 regio's, namelijk Halle, Vilvoorde, Leuven, Aarschot en Tienen. Het regioteam IJH neemt deel aan het platform Tienen en ontvangt de verslaggeving van het platform Halle. De bedoeling is om op die overlegplatforms de raakvlakken met IJH te zien en afstemming te faciliteren. Op deze platforms is ook een staflid van de Vlaamse Coördinator Opvoedingsondersteuning uitgenodigd.

Enkel in Leuven is er een opvoedingswinkel. De opvoedingswinkel neemt niet deel aan de netwerkstuurgroep. De link met IJH wordt verzorgd door mensen die in de netwerkstuurgroep en in het samenwerkingsverband van de opvoedingswinkel zitten.

In de infobrochure brede instap staat de opvoedingswinkel vermeld. Ook op de infovoormiddag rond bekendmaking brede instap presenteerde de opvoedingswinkel de eigen werking.

Regio Oost-Vlaanderen

De connectie tussen IJH-Oost-Vlaanderen en Opvoedingsondersteuning (OO) bevindt zich nog in een beginfase. In overleg tussen de stafmedewerkers van de drie netwerken is er een voorbereidend onderhoud geweest met de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning in het licht van een eerste bespreking en oriëntering m.b.t. afstemming decreet IJH en OO (en LSB). In de 3 netwerkstuurgroepen staat deze topic en afstemming tussen enerzijds Brede Instap en anderzijds OO (en LSB) gepland. Doelstelling hierbij is voornamelijk de ontwikkelingen aan beide zijden op te volgen, actief te zoeken naar linken en te komen tot (samenwerkings)afspraken.

Wat betreft een meer gerichte uitdieping van de verbinding tussen de netwerken RTJ en de netwerken opvoedingsondersteuning zijn er aanzetten (vb. deelname van de IJH-stafmedewerker aan overlegplatforms opvoedingsondersteuning, mogelijke samenwerking e.d.).

Regio West-Vlaanderen

Het decreet opvoedingsondersteuning en de werking van de opvoedingswinkels werd in elke netwerkstuurgroep toegelicht. Voor de partners brede instap moet de verhouding brede instap – opvoedingsondersteuning uitgeklaard worden.

4.1.2 Kwaliteit

Elke regio ging aan de slag met het Draaiboek Brede Instap Cliëntperspectief om de kwaliteit van de toegang te verbeteren. De manier waarop (werkgroepen, individuele bevestigingen of bilateraal overleg), de partners (enkel NSG-leden, organisaties RTJ of kwaliteitscoördinatoren), het tempo en het resultaat verschilt van netwerk tot netwerk.

Regio Antwerpen

Kwaliteitscoördinatoren van de CAW's en de CLB's bespraken het draaiboek instap op basis van het cliëntperspectief. In kleine groepen vergeleken ze het draaiboek met de huidige werking van de organisaties. Ze bekeken wat goed loopt en wat ze kunnen verbeteren. Dit overleg met kwaliteitscoördinatoren bleek efficiënt om praktijkverandering in functie van kwaliteitsverbetering te bespreken. Daarom besloot het regioteam om de groep uit te breiden naar alle kwaliteitscoördinatoren uit de rechtstreeks toegankelijke hulp voor onderwerpen die een implementatie in de praktijk inhouden. De regio organiseert dit overleg tweejaarlijks met uitbreiding naar andere thema's en sectoren.

Regio Brussel

Er werden geen gemeenschappelijke acties i.v.m. kwaliteit genomen op netwerkniveau. Het regioteam stimuleerde wel het werken met het draaiboek/evaluatie-instrument bij de leden van de NSG. Resultaat of effecten zijn nog niet bekend en samengebracht.

Regio Limburg

De Limburgse CLB's en CAW's tekenden in op de vorming voor onthaalmedewerker brede instap georganiseerd door IJH in samenwerking met de Interactie-Academie.

De Limburgse werkgroep RTJ deed een bondig onderzoek naar de kwaliteiten aan de hand van een "quick-scan" op basis van het draaiboek.

De netwerken wachten het definitieve zelfevaluatie-instrument en de heropstart van de vorming voor medewerkers van de brede instap af vooraleer ze nieuwe initiatieven nemen. De ondersteuning van de administraties zijn in deze van groot belang.

Regio Oost-Vlaanderen

In het netwerk Aalst-Oudenaarde ligt de focus exclusief op de afstemming tussen JAC-JIP en CLB in het kader van het aanbod Brede Instap. De concrete uitwerking staat gepland voor najaar 2009. Verder stuurde de NSG de voorzieningen aan om aan de slag te gaan met het Draaiboek. Dit gebeurde niet omdat men geen duidelijkheid ervoer over welke richting dit kon (of diende) uit (te) gaan.

In het netwerk Deinze-Eeklo-Gent waren de drie Werkgroepen Brede Instap actief rond enerzijds bespreking van en reflectie op basis van het Draaiboek, anderzijds de afronding en gedeeltelijke consolidering van de overleggronde tussen Diensten Brede Instap en Probleemgebonden Diensten. De bespreking van en reflectie op basis van het Draaiboek leidde niet tot concrete actiepunten. De overleggronde resulteerde in zeer zinvolle uitwisselingen tussen enerzijds Kind & Gezin, CLB en CAW (Brede Instap) en anderzijds CBJ, VK, CKG en CGG en tot de ontwikkeling van afsprakennota's. De Afsprakennota Brede Instap – CBJ is afgewerkt. Evaluatie hiervan staat gepland voor najaar 2010. Andere afsprakennota's dienen nog uitgewerkt te worden. Tot slot groeide een bilateraal contact tussen CAW-JAC en CLB betreffende een betere bereikbaarheid en beschikbaarheid van eerstgenoemde in een minder stedelijk gebied.

De acties die door het netwerk Waas en Dender werden/worden ondernomen, zijn in verhouding geplaatst tot het Vlaamse minimumprogramma. Per netwerkactie werd nagegaan wat de relevantie is om ermee door te gaan in verhouding tot de ontwikkeling en timing van het minimumprogramma. De Werkgroep Toegang tot de Hulp werkt(e) hoofdzakelijk rond drie aspecten. Ten eerste worden adviezen uitgewerkt m.b.t. bereikbaarheid van de Diensten Brede Instap. Ten tweede wordt gewerkt aan een nota m.b.t. samenwerking tussen JAC en CLB. Ten derde werd gewerkt rond kwaliteitsvolle verwijzing van de Diensten Brede Instap naar de Probleemgebonden Diensten. Deze derde actie is voorlopig stilgelegd in afwachting van de formulering en de sectorale goedkeuring van de minimale kwaliteitseisen en bijhorende instrumenten m.b.t. kwaliteitseisen verwijzing en verwijsbrief.

Regio Vlaams-Brabant

In januari 2009 kwamen de kwaliteitscoördinatoren van de voorzieningen brede instap samen in een netwerkoverschrijdende werkgroep per arrondissement om aan de hand van het draaiboek brede instap netwerkafspraken te maken. Op voorhand toetsten de kwaliteitscoördinatoren hun kwaliteitsbeleid af aan de items opgesomd in het draaiboek. Op de bijeenkomst probeerden zij via samenwerking en goede praktijken van andere organisaties tegemoet te komen aan lacunes.

De bijeenkomsten resulteerden in een beperkt aantal afspraken.

Regio West-Vlaanderen

Het thema toegang is door de drie netwerkstuurgroepen als prioritair thema in de planning opgenomen.

Alle netwerkstuurgroepen stimuleerden de organisaties brede instap om individuele actieplannen op te stellen op basis van het draaiboek brede instap (of een gelijkaardig score-instrument). Het engagement om individuele actieplannen op te stellen verschilde per sector.

De inhoudelijke bespreking van het draaiboek instap en de uitwisseling van de individuele actieplannen leidde in elk netwerk tot het formuleren van acties op niveau van het netwerk.

In de netwerken Brugge-Oostende en Kortrijk-Roeselare-Tielt begon de zoektocht naar afstemming met het hulpprogramma crisis. De werking van het hulpprogramma, de spanningsvelden en mogelijke linken zijn een eerste keer besproken.

Verschillende acties overstegen de netwerken en werden op regionaal niveau georganiseerd, zoals de deelname aan de vorming voor onthaalmedewerkers en bilaterale afspraken tussen K&G en CLB.

4.2 Vaststellingen

4.2.1 Mbt kwantiteit van de brede instap

4.2.1.1 Lokaal sociaal beleid

Vanuit het regioteam IJH

Samenwerking en afstemming met LSB is een opportuniteit, maar niet altijd gemakkelijk

Afstemming en samenwerking met het LSB biedt kansen voor een betere spreiding en bekendmaking van de brede instap, vooral in de kleinstedelijke gebieden waar weinig aanbod RTJ is.

De regioteam IJH van Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen geven aan dat het zoeken naar afstemming niet altijd gemakkelijk is.

Er zijn immers heel veel gemeentebesturen en soms blijft de toenadering eenzijdig van IJH komen. Het vraagt een grote zorg om het IJH-verhaal voor te stellen aan lokale besturen. IJH heeft een eigen begrippenkader gecreëerd, een eigen structuur en een eigen implementatieweg waaraan de lokale beleidsmakers niet deelnamen. Naast goede communicatiemiddelen en voorstellingschema's, is er vraag naar afstemming met wat er op het lokale niveau leeft en georganiseerd wordt. Het blijft voor lokale besturen onduidelijk welke meerwaarde zij van IJH te verwachten hebben, gezien men zich eerder focust op de behoeften van de eigen inwoners die veraf lijken te staan van de manier waarop de hulpverlening intersectoraal georganiseerd wordt.

Een sterke aansturing door het provinciebestuur of een intercommunale is bepalend voor het resultaat. De politieke keuze om al dan niet een (financieel) engagement aan te gaan, wordt voornamelijk bepaald door de financiële ruimte waarover lokale besturen beschikken. Het provinciebestuur kan hierin een belangrijke rol spelen. Daarnaast gaan gemeentebesturen bijzonder zorgvuldig om met hun begroting en besteden liefst middelen aan wat voor de bevolking het meest herkenbaar voordeel oplevert. Nieuwe projecten kunnen daardoor ook bestaande werkingen in het gedrang brengen of concrete perspectieven of acties zijn niet haalbaar door het ontbreken van middelen.

Er is verwarring tussen de verschillende beleidsniveaus (lokaal, provinciaal en regionaal) over elkaars taken en bevoegdheden. De samenwerking loopt daardoor moeilijk. Jeugdhulp is tot nog toe vaak geen thema voor lokale besturen.

“Wie mag wie nog helpen in Brussel” blijft een pertinente vraag voor de organisaties in de regio Brussel. Tot wie richt zich (of mag zich richten) het zeer heterogene en meertalige publiek in Brussel en tot wie richt zich (of mag zich richten) het Vlaamse, Franstalige en bicommunautaire aanbod. De actoren in beide gemeenschappen kennen elkaars aanbod niet. Er is nood aan structureel overleg tussen Nederlandstalige, Franstalige en bicommunautaire initiatieven en afstemming tussen de Vlaamse en Franstalige overheid

Overlap zorgt voor overlast

Regio Vlaams-Brabant geeft aan dat er overlap is tussen partners IJH en partners LSB. Voor bepaalde organisaties is dit overlast.

Een aantal partners uit de netwerken zijn ook op lokaal niveau actief. Via hen kan er terugkoppeling gerealiseerd worden naar de netwerkstuurgroep en andersom naar de lokale besturen.

Verschillende schaalgroottes

De regio Antwerpen geeft aan dat het werkingsgebied soms sterk verschilt van grootte tussen LSB en netwerken RTJ. Een gelijke regio is nochtans een goede basis is voor discussie en samenwerking. Daarom is samenwerking met partners die werkzaam zijn op bovenlokaal (vb.: intercommunales) of op provinciaal niveau voor netwerken een meerwaarde vanwege de gelijke schaalgrootte. Het is efficiënter om met deze overkoepelende partners samen te werken dan met elk lokaal bestuur apart.

Dat neemt niet weg dat er in de regio met enkele besturen kan samengewerkt worden als er zich opportuniteiten voordoen.

4.2.1.2 *Opvoedingsondersteuning*

Vanuit het werkveld

Begripsonduidelijk scheidt verwarring

In de regio's Brussel, Oost- en West-Vlaanderen, Antwerpen merkt men op dat er op het terrein verwarring is over de afbakening preventie en hulpverlening, zeker wat betreft het onderscheid tussen de opvoedingswinkel en onthaal met korte hulp wanneer er gewerkt wordt aan een laagdrempelige toegang voor informatie en ondersteuning/begeleiding bij opvoeding. De overlap van partners in de netwerkgebieden werkt de onduidelijkheid in de hand. Alle partijen onderschrijven de nood aan het uitklaren van de verhouding tussen de brede instap en opvoedingsondersteuning. Daartoe ondernam Kind en Gezin een eerste poging. De tekst van Kind en Gezin met bepaling van een standpunt en werkwijze hieromtrent gaat in bijlage 3.

Overlap zorgt voor overlast

De opvoedingswinkel vervult in haar beleidskader ook de functies onthaal, vraagverheldering, informatie en advies i.v.m. opvoedingsvragen, zodat je kunt spreken van enige overlap met IJH. Daarom wordt er gezocht naar afstemming en overleg op de werkvloer, waarbij de opvoedingswinkel zelf vaak vragende partij is.

De regio's Antwerpen en Vlaams-Brabant geven aan dat voornamelijk de organisaties uit 'de brede instap' initiatief nemen rond opvoedingsondersteuning. Ook andere organisaties, lokale besturen en provincies zien hier opportuniteiten. Opvoedingsondersteuning is duidelijk een intersectoraal verhaal. Er is duidelijk een overlap tussen partners brede instap en opvoedingsondersteuning. Lokale besturen mogen ervoor kiezen om het organiseren van pedagogisch advies toe te vertrouwen aan een partner met de nodige knowhow. Die vinden ze onder andere bij jeugdhulporganisaties die vanuit preventie investeren in opvoedingsondersteuning. Niet alleen kiezen sommige lokale besturen daarvoor, ze worden ook proactief aangesproken door deze organisaties. Voor bepaalde organisaties is dit overlast.

Zowel de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning, de stafmedewerkers IJH als het werkveld pleiten ervoor om dubbel werk te vermijden. In functie van ieders doelstelling moet de opportuniteit om samen te werken nagegaan en benut worden.

Lokale besturen in de regio Vlaams-Brabant tonen wel interesse voor opvoedingsondersteuning, maar gaan niet over tot investeringen. Ze zien coördinatie en aansturing van opvoedingsondersteuning niet als hun verantwoordelijkheid.

Opvoedingswinkels ook in niet-centrumsteden nodig

Het decreet opvoedingsondersteuning voorziet middelen voor opvoedingswinkels in de centrumsteden. Voor het arrondissement Halle-Vilvoorde is Brussel de centrumstad, waar de opvoedingswinkel is gevestigd. Dit betekent opnieuw dat cliënten uit de regio Halle-Vilvoorde zich voor een laagdrempelig aanbod moeten verplaatsen naar Brussel. De regio Vlaams-Brabant geeft aan dat er naast een opvoedingswinkel in Leuven, er ook nood is aan een opvoedingswinkel in regio's zonder centrumstad.

Vanuit het cliëntperspectief

Aparte bekendmaking brede instap en de onthaalfunctie van de opvoedingswinkels is soms moeilijk

Partners in de regio Antwerpen die zowel actief zijn in het netwerk RTJ en lokaal actief zijn rond opvoedingsondersteuning geven aan dat een aparte bekendmaking van de onthaalfunctie van de opvoedingswinkels en de brede instap moeilijk gezien is het vaak over dezelfde fysieke locatie gaat. Bovendien is het onderscheid tussen opvoedingsondersteuning en brede instap momenteel nog niet voldoende duidelijk voor cliënten en lokale partners. Een duidelijke communicatie van opvoedingsondersteuning/opvoedingswinkels enerzijds en van brede instap anderzijds is belangrijk.

Vanuit het regioteam IJH

Samenwerking en afstemming met opvoedingsondersteuning is een opportuniteit, maar niet altijd gemakkelijk. Overlap, onduidelijkheid en onvoldoende samenhang bemoeilijken de samenwerking

De regio's Brussel en Vlaams-Brabant stellen vast dat de overlap tussen het decreet opvoedingsondersteuning en Integrale Jeugdhulp, samen met het uitblijven van uitvoeringsbesluit van opvoedingsondersteuning, ertoe bijdroegen dat er weinig of geen initiatieven kwamen van de Vlaamse coördinator en van de regioteams IJH in Vlaams-Brabant en Brussel. Daarnaast is er bereidheid tot samenwerking bij de Vlaamse coördinator, maar zij zijn met een te klein team om alle netwerken van Brussel en Vlaams-Brabant op te volgen/bij te wonen

De regio's Brussel en Vlaams-Brabant geven aan dat er weinig tot geen afstemming is tussen initiatieven van de lokale -, de provinciale – en de Vlaamse overheid. Dit leidt tot onvoldoende samenhang op de werkvloer.

Afstemming en samenwerking tussen IJH en opvoedingsondersteuning versnellen processen

De regio Antwerpen en Limburg geven aan dat een sterke samenwerking en afstemming met de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning en provinciale ondersteuningstructuren essentieel zijn om tot een gemeenschappelijk verhaal te komen dat voor inwoners en lokale besturen begrijpbaar is. De samenwerking tussen IJH en opvoedingsondersteuning vergroot het draagvlak voor beslissingen, waardoor processen op de werkvloer en beleidsmatig versnellen.

4.2.2 Mbt kwaliteit van de brede instap

Vanuit het werkveld

Nood aan een duidelijk kader en timing

De organisaties RTJ in de regio West-Vlaanderen vragen een (zo snel mogelijke bekendmaking van een) duidelijk kader en timing van IJH waarbinnen gewerkt dient te worden. Zo werd er bijvoorbeeld vanuit het Vlaamse niveau geen duidelijke verwachtingen gesteld betreffende de implementatie van het draaiboek instap en het statuut ervan. In aansluiting hierop vragen ze om de afstemming omtrent de kwaliteitseisen brede instap tussen de sectorale administraties synchroon te laten verlopen met de evoluties in de netwerken.

Het stimuleren van kennismaking en uitwisseling is een permanente opdracht

Netwerkpartners van de regio Brussel, Limburg en West-Vlaanderen merken op dat een striktere toepassing van het twee-stappenmodel een bijzonder goede kennis van het aanbod en de mensen achter de brede instap vergt. Ze expliciteren een nood aan permanente kennismaking- en uitwisselingsmomenten tussen diensten Brede Instap en probleemgebonden diensten binnen en buiten IJH en in Brussel tussen zowel Nederlandstalige als Franstalige organisaties. Bekendmaking van elkaars aanbod is een permanente opdracht gezien het vaak grote personeelsverloop. Vooral in de regio Brussel is er een groot personeelsverloop.

Implementeren van het concept brede instap vraagt ruimte voor identificatie

De brede instap wordt aangeboden in bestaande modules. Deze worden georganiseerd in een bestaande sectorale regelgeving. Vanuit de regio Limburg en West-Vlaanderen wordt opgemerkt dat het niet vanzelf spreekt om het vizier volledig open te zetten in deze brede instap, aangezien ze deel uitmaken van een bestaande werking en sector met een bepaalde kerntaak en doelgroep. De onthaalmedewerkers van de brede instap moeten zich voldoende kunnen identificeren met deze opdracht die intersectoraal is. Dit kunnen ze pas als ze hiervoor ruimte krijgen van zowel de organisatie waarin ze ingebed zijn als van de sectorale administraties.

Werken aan kwaliteit vraagt tijd en afspraken

De regio's Antwerpen en Vlaams-Brabant geven aan dat het werken rond kwaliteit voor de organisaties kadert in hun kwaliteitsbeleid. Het is niet altijd evident om extra acties in te plannen. Daarnaast gaan verschillende organisaties op verschillende manieren en met verschillende snelheden rond kwaliteit aan de slag. Afspraken maken, is dan moeilijker. Rechtstreeks werken met kwaliteitscoördinatoren heeft hierbij een belangrijke meerwaarde. Daarnaast is het noodzakelijk dat sectorale minimale kwaliteitseisen afgestemd worden op de kwaliteitseisen brede instap. Weliswaar vinden de gemaakte afspraken op niveau van een werkgroep met kwaliteitscoördinatoren niet gemakkelijk ingang op de werkvloer omdat zij niet dat mandaat hebben.

Vanuit het cliëntperspectief

Openingsuren na de schooluren

De Provinciale reflectiegroep minderjarigen van Oost-Vlaanderen vraagt naar een verhoogde beschikbaarheid van diensten op het moment dat jongeren vrij zijn.

Rekening houden met diversiteit

De regio Brussel geeft aan dat werken aan een meer toegankelijke jeugdhulp ook rekening houden is met de diversiteit aan doelgroepen. Het nieuwe integratiedecreet beklemtoont de opdracht van interculturalisering van de zorg voor de regionale integratiecentra. Meer afstemming en samenwerking in een doelgroepenbeleid om inclusief te werken is hiervoor nodig:

- De hulpverlening voor anderstalige en etnisch-culturele cliënten toegankelijker maken door ondersteuning te bieden aan de interculturalisering van de zorg, het eventueel organiseren van een helpdesk en een vlotte samenwerking met tolkdiensten. Nu kan men niet steeds even vlot samenwerking opbouwen met tolkdiensten. Het zou wenselijk zijn dat de interculturele bemiddelaars uit CLB's, voorzieningen K&G (regiohuizen en inloopteams) en jongerenwelzijn (OTA) intersectoraal inzetbaar zouden zijn.
- De hulpverlening van jong volwassenen beter laten aansluiten bij de jeugdhulp (overgang van -18 naar +18)

5. BEKENDMAKING AANBOD BREDE INSTAP

5.1 Huidige stand van zaken mbt de bekendmaking van de brede instap in de netwerken RTJ

Regio Antwerpen

Jeugdwerk en jeugdhulpverleners stellen vast dat bepaalde doelgroepen in kwetsbare situaties nog steeds geen toegang tot jeugdhulp vinden. Instap tot jeugdhulp dient mobiel aangeboden te worden in het jeugdwerk. In het netwerk Mechelen-Rupel start een werkgroep om te bekijken wat mogelijk is vanuit het JAC. De werkgroep communicatie bekijkt of jongeren geïnformeerd kunnen worden over de brede instap via het jeugdwerk.

Regio Brussel

Voor de bekendmakingactie is er een gedragenheid bij de netwerkpartners. Alle acties zijn opgenomen in het samenwerkingsprotocol van de netwerkstuurgroep of zijn uitvoering van de doelfiches van het regioplan.

De netwerkstuurgroep ontwikkelt in overleg met de betrokken organisaties affiches, kaartjes en brochures naar toeleiders en cliënten, met dezelfde vormgeving zoals ontwikkeld in Antwerpen.

De bekendmakingcampagne is noodgedwongen uitgesteld naar het najaar 2009 omdat de procedure voor advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht tijdrovend was. Het betreft een beperkte vertaling van de kaartjes voor cliënten in het Frans en het Engels.

Regio Limburg

De zes netwerken gingen akkoord om samen aan de slag te gaan voor de bekendmaking van de brede instap. Een regionale werkgroep ontwikkelde een eerste versie flyers voor ouders en voor minderjarigen en een affiche voor ouders en minderjarigen voor gans de regio volgens de omgeving zoals ze ontworpen is in Antwerpen. Deze actie ligt momenteel stil omdat het niet evident is om grootschalig te communiceren over het aanbod brede instap met de voorziene, weinige middelen en omwille van de onzekerheid over de kwaliteit van deze instap, namelijk de identificatie met de opdracht door onthaalmedewerkers en hun kennis over de werking van het jeugdzorgaanbod in de regio.

Het netwerk Noord-Limburg schreef het rapport "Hoe toegankelijk is de jeugdzorg?" voor de partners van het voorveld. In dit rapport wordt de toegankelijkheid van de Jeugdzorg met haar mogelijkheden en moeilijkheden in Noord-Limburg beschreven doorheen de ogen van toeleiders.

De regionale stuurgroep keurde eind mei het communicatieplan 'bekendmaking brede toegang' goed. Voor het najaar plant de regio Limburg een algemene bekendmakingactie van de brede instap aan de hand van kaartjes, affiches, flyers, stickers in schoolagenda's, advertenties in kranten, tijdschriften, op

radio en televisie en een website met contactgegevens van organisaties die in Limburg brede instap organiseren.

Regio Oost-Vlaanderen

In het netwerk Waas en Dender gebeurde een verspreiding van de informatiekaarten diensten brede instap naar de toeleiders. Daarnaast organiseerde de werkgroep toegang een informatiemoment voor onthaalmedewerkers brede instap en praktijkmensen van organisaties RTJ in het netwerk met de bedoeling kennis te maken en informatie uit te wisselen over thema's en instrumenten zoals de signaallijst, cliëntoverleg, crisisnetwerk.

In het netwerk wordt in 2009 geen actie m.b.t. bekendmaking gepland. De Werkgroep Toegang werkt prioritair andere thema's uit. Ze wachten de Vlaamse insteek af alvorens nieuwe acties te ondernemen.

In het netwerk Aalst-Oudenaarde is men nu bezig met de verspreiding van informatiekaarten voor toeleiders. Een effectmeting ervan is voorzien in het najaar 2009.

In het voorjaar 2010 plant het netwerk een informatiemoment voor medewerkers RTJ en NRTJ met als doel wederzijdse kennismaking, uitwisselen van goede praktijken en knelpunten om te komen tot samenwerkingsafspraken.

In het netwerk Deinze-Eeklo-Gent deed de werkgroep toegang een beknopte evaluatie van de informatiekaarten bij toeleiders. De informatiekaarten werden globaal gezien duidelijk bevonden, maar voor sommige groepen, zoals huisartsen, is er meer duiding nodig, vb via een centrale website-url. Naar aanleiding van deze evaluatie voert de werkgroep toegang een eerste conceptualisering van de informatiekaarten uit en gebeurt er in 2010 een tweede algemene bekendmakingactie naar de toeleiders en hulpverleners. Eventueel wordt daar een informatiemoment voor toeleiders en hulpverleners aan gekoppeld.

Regio Vlaams-Brabant

De netwerken Leuven, Noord- en Zuid-Hageland werkten samen een bekendmakingactie uit. De netwerkstuurgroep (NSG) Leuven en de NSG Noord- en Zuid-Hageland ontwikkelden samen een brochure, affiche en kaartjes voor ouders en minderjarigen volgens de vormgeving zoals ontwikkeld in Antwerpen, een website met de contactadressen van de CLB's in de drie netwerken en organiseerden een informatievoormiddag voor toeleiders en hulpverleners in de drie netwerken.

De Netwerkstuurgroep Asse-Halle-Vilvoorde ontwikkelde ook een brochure, affiche en kaartjes voor ouders en minderjarigen volgens de vormgeving zoals ontwikkeld in Antwerpen, een website met de contactadressen van de CLB's in de drie netwerken en organiseerde een informatievoormiddag voor toeleiders en hulpverleners in de drie netwerken.

De bekendmaking naar de meeste huisartsen moet nog gebeuren, want het was niet evident om de adressen snel te bemachtigen. De bekendmaking gebeurt eind juni- begin juli 2009.

In het najaar willen de cliëntvertegenwoordigers het effect van de communicatieactie bij cliënten bevragen: vielen de affiches op? Hebben mensen een idee van wat 'brede instap' betekent?...

Regio West-Vlaanderen

Ondanks het feit dat bekendmaking brede instap een Vlaamse opdracht is, is er in de regio West-Vlaanderen nog steeds geen draagvlak in de drie netwerken voor gezamenlijke bekendmaking brede instap. De redenen zijn nog steeds dezelfde als deze opgesomd in het vorige praktijkrapport bekendmaking brede instap van september 2008:

- De profilering van het brede netwerk is nog niet voldoende duidelijk en moet verder uitgeklaard worden. Er is een gebrek aan 'netwerkgedachte' bij de organisaties die brede instap aanbieden.
- Organisaties hebben weinig foutieve aanmeldingen en gaan er op die manier van uit dat het aanbod voldoende gekend is bij het brede publiek. Comit es BJZ zijn wel vragende partij om een betere bekendmaking van het aanbod brede toegang omdat zij vaak geconfronteerd worden met foutieve aanmeldingen.
- Soms rijst de vraag: waarom het aanbod bekend maken als ze nu al te maken hebben met wachtlijsten.
- Soms rijst de vraag: is het netwerk wel een goed niveau om het aanbod bekend te maken van de brede instap? Is dit geen individuele verantwoordelijkheid van elke organisatie?

De Regionale Stuurgroep is er echter van overtuigd dat een gezamenlijke bekendmaking noodzakelijk is. De Regionale Stuurgroep zal dit signaal geven aan de netwerken, met de vraag om tegen juni 2010 een gezamenlijke bekendmaking te realiseren.

5.2 Vaststellingen

5.2.1 Met betrekking tot het concept van de brede instap

Brede instap is nog geen gedragen concept

In de regio's Brussel, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen is het concept 'brede instap' nog geen gedragen intersectoraal concept en bijgevolg nog geen realiteit. Er is ook nog geen éénvormige instaprocedure in de praktijk bij de verschillende partners. Dit heeft onder andere te maken met het gebrek aan aanbod. Een concept kan maar werken als er in de praktijk voldoende aanbod is⁷. De bekendmakingcampagne is een eerste en belangrijke stap in het samen opnemen van de opdracht brede instap. De voorzieningen profileren zich voor het eerst gezamenlijk in één brochure, één affiche en één kaartje

De vorming voor onthaalmedewerkers, met als doelstelling kwaliteitsversterking van de brede instap, moet in overleg met K&G, de CLB's en de CAW's uitgewerkt worden, wil het aanbod aanslaan.

5.2.2 met betrekking tot de communicatiemiddelen

Vanuit het werkveld

Er is nood aan een duidelijk Vlaams communicatieplan met eenvormig communicatiemateriaal

De regio's Brussel, Limburg, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant vinden het belangrijk om éénvormigheid in het communicatie- materiaal na te streven in functie van de herkenbaarheid van IJH als intersectoraal en interregionaal proces. Daarom kaderen de communicatieplannen van de netwerken/regio's best in een Vlaams communicatieplan met gemeenschappelijke communicatiedragers. De herkenbaarheid van IJH moet doorgetrokken worden in bekendmaking van andere initiatieven, zoals cliëntoverleg en crisisnetwerken. Externe expertise en ondersteuning hiervoor is nodig

Voor Brussel is een vertaling naar het Frans en Engels nodig. Niet alle informatie mag vertaald worden. Nederlandstalige voorzieningen bieden immers geen hulp aan in allerlei vreemde talen, deze verwachting mag ook niet ontstaan.

Communiceren kost geld

Als we er vanuit gaan dat iedere minderjarige en ouder moet weten waar hij/zij terecht kan met een jeugdhulpvraag moeten regio's en netwerken een heuse campagne opzetten. Enkel communiceren via kaartjes en affiches is te eng. Je moet mensen triggeren op verschillende manieren en 'grote' communicatiedragers (regionale televisie, lokale radio en krant) erbij betrekken. Tevens moet er in de campagne herhaling ingebouwd worden. Een heuse campagne en een herhalend effect om iedere minderjarige en ouder te bereiken, kost niet alleen tijd maar ook veel geld.

Bekendmaking naar het brede publiek is voorzien in vele regioplannen en is een deel van het Vlaamse minimumprogramma. De regio's Brussel en Limburg geven aan dat de budgetten die daarvoor voorzien worden, niet toereikend zijn.

Angst voor aanzuigefect

Netwerkpartners in de regio West-Vlaanderen en Brussel zijn bezorgd dat een brede bekendmaking naar het brede publiek een aanzuigefect heeft en een vraag genereert waaraan het huidige aanbod niet kan aan voldoen.

Vanuit het cliëntperspectief

Herkenbaarheid is cruciaal

⁷ Praktijkrapport bereik- en beschikbaarheid van het aanbod brede toegang – juli 2008

De cliëntvertegenwoordigers in de regio Vlaams-Brabant en Brussel vinden herkenbaarheid van het concept heel belangrijk. Eenvormigheid en duidelijkheid in informatie is belangrijk voor cliënten om vlot de weg te vinden naar de jeugdhulp.

Vanuit het regioteam IJH

Effecten zijn moeilijk te meten

De regio's Brussel en Vlaams-Brabant stellen vast dat de effecten van de bekendmaking bij de verschillende partners moeilijk meetbaar is.

Bekendmaking brede instap is lonend en brengt dynamiek in het netwerk

De regio Vlaams-Brabant geeft aan dat de uitwerking van de bekendmaking brede instap lonend was voor het netwerk, maar ook voor de eigen organisatie. Bovendien was de inzet beperkt in tijd én was het resultaat concreet zichtbaar op korte tijd. Doordat je een kleine groep samenbrengt, bevragen ze elkaar over hun aanbod en de wijze van bekendmaking. Dit geeft een positieve dynamiek in de netwerken.

Samenwerking met Opvoedingsondersteuning en Lokaal Sociaal Beleid

Op vlak van het organiseren van de bekendmaking van de brede instap is het een grote meerwaarde om met het lokaal sociaal beleid en opvoedingsondersteuning nauw samen te werken.

6. BESLISSINGEN VAN HET MANAGEMENTCOMITÉ

Het Managementcomité besluit met betrekking tot de aanbevelingen tot het volgende:

6.1 Structuur regio's

Ten einde tot meer daadwerkelijke verandering op het praktijkniveau te komen wordt aan de regio's IJH gevraagd om **de netwerkstructuur kritisch** te blijven evalueren. Overwegingen m.b.t. de efficiëntie en de effectiviteit van het netwerkgebeuren, o.m. het aantal werkgroepen en vergaderingen dienen daarbij in rekening te worden gebracht. Ook is het belangrijk dat de netwerken zich bekommeren over de implementatie van de gemaakte afspraken tot op de werkvloer.

Het Managementcomité vraagt tevens aan de netwerken RTJ en bij uitbreiding ook CJ om op zoek te gaan naar **een voorzitter uit het werkveld**. Aan het BOT wordt gevraagd om de noodzakelijke regelingen te treffen voor een billijke vergoeding van de voorzitters van de netwerkstuurgroepen op de basisallocatie van IJH. Niet in de vorm van een presentiegeld ten persoonlijke titel, maar wel als een significante compensatie voor de tijdsinvestering die de organisatie die de voorzitter tewerkstelt ten goede komt. Op deze wijze kunnen mensen uit het werkveld aangemoedigd worden om het voorzitterschap van de netwerkstuurgroepen op te nemen. Bovendien is het een ondersteunende actie die getuigt van de beleidsoptie om op langere termijn de netwerken IJH sterker in te bedden in het welzijnslandschap.

Aan de voorzitters van de netwerken RTJ wordt ook gevraagd om **de samenwerkingsprotocollen** op te stellen zoals voorzien in Art 19 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005. Uit de stand van zaken blijkt dat er in de verschillende regio's op een zeer verschillende wijze en soms geen gebruik gemaakt wordt van de protocollen. Daarmee dreigt ook de evaluerende en zelfsturende kracht van de protocollen in de netwerken onvoldoende benut te worden. Het opmaken van de protocollen biedt evenwel aan de netwerken de mogelijkheid om planmatig de kernopdrachten met de zelfgekozen opdrachten te combineren. Deze kernopdrachten behoren tot de 4 prioriteiten zoals geformuleerd door het Managementcomité op 9 maart 2009. Voor de netwerken RTJ: de implementatie van de brede instap (vorming en bekendmaking op het niveau van het netwerk), de implementatie van het IJH-model "cliëntoverleg" (coördinatie) en de implementatie van de IJH-verwijsbrief met bijhorende kwaliteitseisen inzake verwijsafspraken (continuïteit). Dit veronderstelt dat er een gedragen standpunt is bij alle betrokken actoren over de minimale eisen op het vlak van de inhoud en de kwaliteit. Het is echter niet de bedoeling om van het opmaken van de protocollen een zware en langdurige procedure of een formalistisch gebeuren te maken. De planmatigheid en overzichtelijkheid primeren. Daarom vraagt het Managementcomité aan het BOT om een "netwerk-ondersteunend" kader te ontwikkelen m.b.t. de rol en de functie van het protocol. Het Managementcomité vraagt aan het BOT om daarbij ook rekening te houden met de oorzaken van het feit dat de protocollen tot op heden niet daadwerkelijk worden gebruikt. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de resultaten van een op stapel staand onderzoek met betrekking tot netwerking dat uitgevoerd wordt door het Instituut voor de Overheid in opdracht van het Steunpunt Wetenschappelijk Onderzoek WVG.

Uit het rapport blijkt dat in voorbereiding van de toegangspoort, de netwerkstuurgroepen in alle **regio's uitgebreid worden met organisaties en partners die niet rechtstreeks toegankelijke hulp aanbieden**. Dit houdt in dat de netwerkstuurgroep doelstellingen nastreeft en opdrachten uitwerkt die relevant zijn voor alle partners RTJ en NRTJ. Het Managementcomité keurt deze ontwikkeling goed en herinnert hierbij ook aan de middelen die ter beschikking gesteld worden van de regio's vanaf juni 2009. Tegelijkertijd vraagt het Managementcomité wel aan de regio's dat ze de prioritaire doelstellingen van de netwerken RTJ niet uit het oog zouden verliezen bij het opstellen van de netwerkactieplannen en de samenwerkingsprotocollen.

De netwerken worden tevens uitgenodigd om **verschillende acties en instrumenten** gericht in te zetten. Een intersectorale afspraak gemaakt door een netwerkstuurgroep is één voorbeeld van hoe verandering van de hulpverleningspraktijk op de werkvloer kan bekomen worden. Andere, zelfs aanvullend relevante voorbeelden zijn vorming, studiedagen, thematische werkgroepen, gerichte communicatie, mediabeleid, enz. Het is van groot belang dat de door de netwerken gemaakte afspraken en acties ook gecommuniceerd worden naar de voorzieningen tot op het niveau van de hulpverleners en de cliënten. Aan de netwerken wordt gevraagd om voldoende aandacht te besteden aan deze communicatie.

6.2 Brede instap

De brede instap is op het terrein nog onvoldoende gedragen als concept. Het is essentieel dat de betrokken administraties en de regio's bijkomende initiatieven nemen om deze intersectorale opdracht te implementeren tot op de werkvloer, waarbij telkens moet worden nagegaan wat dit aan financiële en regelgevende implicaties meebrengt. Enkele acties die tot doel hebben om het concept van "de brede instap" in de netwerken terug op de kaart te zetten worden hieronder opgesomd.

De betrokken administraties zullen **het concept van de brede instap sterker integreren** in de opdracht van de voorzieningen. De administraties zullen de mogelijkheden tot integratie van de opdracht "brede instap" in de bestaande opdracht van de voorzieningen in kaart brengen en zo mogelijk via legistische weg in de toekomst versterken. In dat kader past ook de vraag om de sectorale (minimale) kwaliteitseisen van de diensten die brede instap organiseren, nog beter af te stemmen op de kwaliteitseisen brede instap zoals ontwikkeld binnen IJH. Het draaiboek zoals bijgewerkt in het Werkmap RTJ zal tot deze acties kunnen bijdragen. Aan het BOT wordt gevraagd om deze acties te coördineren. Ze zijn voorwaardelijk ten aanzien van een verdere implementatie van het concept van de brede instap. Voor wat onderwijs (CLB's) betreft dient hiertoe overleg met de netten en koepels gepleegd te worden.

De kwaliteit van de brede instap is niet enkel een zaak van interne kwaliteitsverbetering maar ook van **voldoende mankracht achter die brede instap**. In het geval van onvoldoende hulpverlenende capaciteit achter de brede instap in de netwerken RTJ slijt het aanbod van de brede instap dicht wat de kwaliteit negatief beïnvloedt. Er wordt ook gevraagd naar een verhoogde beschikbaarheid van diensten op het moment dat jongeren niet op school zijn. Maar vooraleer over te gaan tot een volgende fase in het vaststellen van de kwantitatieve noden van een netwerk RTJ zal eerst de implementatie van de actielijn uit Perspectief! die de versterking van het rechtstreeks toegankelijk aanbod behelst, worden afgewacht. Ook het bepalen van een referentienorm voor de netwerken RTJ wordt tijdelijk opgeschort in afwachting van veranderingen op het terrein ten gevolge van Perspectief!

Na de stopzetting van **de vorming en training van hulpverleners** werkzaam in de brede instap, aangeboden door de Interactie Academie Antwerpen op vraag van IJH, wordt een nieuwe format voorbereid. Deze format zal opgenomen worden in de Werkmap RTJ en zal voorzien in een voorstel van inhoud en vorm. Fundamenteel verschillend is dat deze format aan de regio's IJH samen met beschikbare middelen zal worden aangeboden in functie van een regionaal gebruik. Deze format zal in elk geval kennismakings- en uitwisselingsmomenten tussen medewerkers van de brede instap en probleemgebonden diensten op netwerkniveau bevatten, alsook een training inzake het verwerven van een participatieve basishouding zoals beschreven door cliëntvertegenwoordigers in IJH. Dit idee wordt nog samen met de Werkmap IJH aan alle partijen ter advisering voorgelegd.

6.3 Bekendmaking brede instap

De beslissing van het Managementcomité, genomen op 3 november 2008, dient eerst uitgevoerd te worden vooraleer nieuwe aanbevelingen terzake kunnen worden gedaan. Het Managementcomité besliste toen het volgende: "Het Managementcomité vraagt aan het BOT om rekening houdende met de benoemde bezorgdheden een globaal maar toch voldoende

gedetailleerd communicatieplan op te maken. Ze verzoekt het BOT om eerst de kerninhoud van wat er moet gecommuniceerd worden te bepalen. Ze vraagt tevens om daarbij de betrokken sectorale administraties te raadplegen.” Deze actie is meegenomen bij het opmaken van de Werkmap RTJ en zal pas daarna aanleiding kunnen geven tot verdere opvolging.

6.4 Cliëntparticipatie

De Vlaamse en provinciale overheden kunnen sterker investeren in cliëntparticipatie door hun subsidies aan bestaande gebruikersorganisaties of verenigingen (zoals VGPH, vereniging waar armen het woord nemen, integratiecentra, ROPOV...) te koppelen aan de voorwaarde om regionaal te participeren aan de participatieorganen (zoals reflectiegroepen) en/of de Regionale Stuurgroep. De betrokken administraties voorzien daar waar mogelijk een structurele koppeling tussen de activiteiten van deze organisaties en de participatieorganen van IJH of de netwerkstuurgroepen RTJ via legistische weg (subsidie- en erkenningsbesluiten) voor de door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerde initiatieven of organisaties. Aan het BOT wordt gevraagd om deze actie te coördineren. Aan het BOT en de beleidsmedewerkers wordt ook gevraagd om deze actielijn te bespreken met de provinciale en lokale overheden.

6.5 IJH – Lokaal Sociaal Beleid (LSB) en Opvoedingsondersteuning

Samenwerking met opvoedingsondersteuning en LSB biedt kansen voor een betere verwijzing naar of spreiding van de brede instap en is vanuit de Vlaamse overheid noodzakelijk om dubbel werk, onduidelijkheid bij de partners en concurrentie tussen verschillende Vlaamse beleidsbewegingen te voorkomen.

Inzake **Lokaal Sociaal Beleid** werd in het voorbije jaar overleg gepleegd op twee niveaus. Op het Vlaamse niveau wordt het bestaande overleg met de afdeling ‘Welzijn en Samenleving’ verder gezet in functie van mogelijke afstemming. Tegelijkertijd wordt ook steeds meer overleg gepleegd tussen de netwerken en het lokaal initiatief. Daar waar het concept ‘Sociaal Huis’ een opportuniteit is voor de ‘brede instap’ om meer in het lokale sociale weefsel te worden geïntegreerd wordt dit door het Managementcomité aangemoedigd. Om deze kansen te benutten zijn samenwerkingsafspraken noodzakelijk tussen de verschillende overheden: lokaal, provinciaal en Vlaams. De Vlaamse overheid moet hierin het initiatief nemen en moet op vlakken waar de opdrachten elkaar overlappen, maximale afstemming zoeken. Dit kan lokaal gebeuren op initiatief van de Beleidsmedewerkers IJH.

Wat **Opvoedingsondersteuning en de opvoedingswinkels** betreft zullen de administraties van K&G, Jongerenwelzijn en IJH twee keer per jaar overleg plegen. Het overleg is bedoeld om vanuit de ontwikkelingen in de regio's en rekening houdende met de kernopdrachten van IJH en de decretale opdrachten omtrent Opvoedingsondersteuning (OO) meer concrete en verduidelijkende afspraken tussen IJH en de twee betrokken administraties te maken. Het BOT zal hiertoe het initiatief nemen. Van de Agentschappen K&G en Jongerenwelzijn wordt verwacht dat ze hun evaluatie van de vorderingen op het terrein inzake implementatie van het decreet inbrengen. Van IJH wordt verwacht dat ze de samenwerking en de overlap met de partners OO op het terrein vanuit de netwerken RTJ in kaart brengen. Er dient hierbij gestreefd te worden naar een gericht onderscheid en een overwogen samenwerking tussen het preventiegerichte decreet OO en het hulpverleningsgerichte decreet IJH.

Om te voorkomen dat bepaalde beleidskeuzes vaag of onduidelijk blijven voor de partners op het terrein, wordt geopteerd voor een meer proactieve communicatie tussen het BOT en de sectorale administraties die betrokken zijn. Om de communicatie op het terrein vlotter te doen lopen, wordt voorgesteld dat de stafmedewerkers van IJH die deelnemen aan netwerkoverleg de nodige alertheid aan de dag leggen om bij bepaalde onduidelijkheden in de mate van het mogelijke zelf bepaalde beleidskeuzes en/of –concepten te duiden of proactief verbindingen te leggen met de desbetreffende sectorale administratie. De bedoeling hiervan is dat de discussies in de netwerken efficiënter en constructiever verlopen uitgaande van een juiste interpretatie van de beleidskeuzes en/of -concepten.

Het Managementcomité vraagt aan de voorzitter om deze beslissingen samen met het rapport zelf te communiceren naar de voorzitters van de Regionale Stuurgroepen IJH. Aan de regio's wordt gevraagd om in 2010 opnieuw te rapporteren over de implementatie van de doelstellingen van de netwerken RTJ.

7. BIJLAGEN

BIJLAGE 1

INHOUD VAN HET VLAAMSE BELEIDSPLAN 2008-2012 IVM BEKENDMAKING BREDE INSTAP

SD 1: IJH verbetert de toegankelijkheid van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de crisisjeugdhulp, zodat de cliënt sneller gepaste hulp vindt en krijgt.

OD 1: IJH verbetert via intersectorale afstemming binnen de brede toegang de bereikbaarheid en beschikbaarheid van het rechtstreeks toegankelijk jeugdhulpaanbod.

Met brede toegang worden bedoeld: de Centra voor Leerlingenbegeleiding, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de preventieve diensten van Kind en Gezin.

De netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp maken een "foto" van wat kwantitatief beschikbaar is aan brede toegang. Hun signalen over objectiveerbare tekorten, overlappingsen en afstemmingsnoden worden opgenomen binnen het sectorale (programmatische)beleid. Daartoe toetst de sectorale beleidsvoering de eigen ontwikkelingen en opties permanent intersectoraal af.

Acties

1.1. IJH maakt een globale kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de bereikbaarheid en beschikbaarheid van het aanbod in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp over heel Vlaanderen. Het Managementcomité formuleert daarop geënt eerste intersectorale beleidsconclusies op Vlaams niveau met het oog op de versterking van het jeugdhulpaanbod (flexibilisering, hertekening aanbod, ...).

1.2. IJH gaat op basis van de eerste conclusies en de ervaringen met deze wijzigingen over tot een tweede meer verfijnde kwantitatieve evaluatie per netwerk, met oog voor de impact van de wijzigingen op de cliëntstromen.

1.3. Het Managementcomité ontwikkelt na deze evaluatie een Vlaamse norm voor wat minimaal noodzakelijke beschikbaarheid en bereikbaarheid van de brede toegang per netwerk is.

1.4. De sectorale administraties toetsen hun plannen voor uitbreiding of herschikking van het aanbod inzake de brede toegang intersectoraal af.

OD 2: IJH ontwikkelt instrumenten voor en ondersteunt voorzieningen in de kwaliteitsvolle uitbouw van de brede toegang op basis van het cliëntperspectief.

De Centra voor Leerlingenbegeleiding, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de preventieve diensten van Kind en Gezin vormen samen de "toegangsdeur" van de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp. Het is belangrijk dat deze diensten als onthaalpunten van het netwerk komen tot een grotere uitwisseling van informatie, een nauwere samenwerking en meer afstemming.

Acties

2.1. Een externe partner ontwikkelt, met betrokkenheid van de actoren in de brede toegang, een zelfevaluatie-instrument op basis van intersectorale kwaliteitseisen.

2.2. IJH onderzoekt de wenselijkheid om ook voor de andere jeugdhulpaanbieders (van de niet-brede toegang) analoge kwaliteitseisen en/of een zelfevaluatie-instrument te (laten) ontwikkelen.

2.3. IJH introduceert het gebruik van dit zelfevaluatie-instrument in de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp, alsook van een meer globaal "draaiboek brede toegang".

2.4. IJH maakt een analyse van de resultaten uit de zelfevaluatie in de netwerken en distilleert daaruit beleidsaanbevelingen met het oog op de versterking van het jeugdhulpaanbod.

2.5. Een externe partner ontwikkelt, met betrokkenheid van de actoren uit de netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp, een vaardigheidstraining en het Managementcomité biedt de hulpverleners in de netwerken deze vaardigheidstraining aan.

2.6. De sectorale administraties geven het zelfevaluatie-instrument en de vaardigheidstraining een plaats in hun eigen vormingsinitiatieven en –beleid. Ze moedigen hun voorzieningen aan tot gebruik en participatie.

OD 3: IJH werkt aan een betere bekendmaking van het jeugdhulpaanbod (brede instap rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en meldpunten crisis) bij ouders en minderjarigen en bij wie namens hen op zoek is naar jeugdhulp.

Netwerken maken gezamenlijk hun hulpaanbod bekend bij ouders, minderjarigen en bij wie namens hen op zoek is naar jeugdhulp.

Acties

3.1. IJH maakt een inventaris en een analyse van wat er op het vlak van communicatie gebeurt in de netwerken, en distilleert daaruit beleidsaanbevelingen (2008).

3.2. IJH financiert communicatie-acties van netwerken Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp om het aanbod, onder regie van de Regionale Stuurgroep, beter bekend te maken (2008-2009).

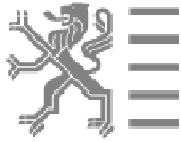
3.3. IJH analyseert de bestaande sectorale communicatie(strategieën) en het Managementcomité ent hierop beleidsconclusies met betrekking tot gewenste (inter)sectorale ontwikkelingen (2009).

3.4. IJH gaat de haalbaarheid van één Vlaamse jeugdhulpdesk na en onderzoekt hoe deze kan ontwikkeld worden in overleg met alle relevante partners (Kinder- en Jongerentelefoon, Vlaams Informatiepunt Jeugd,...) (2009-2010).

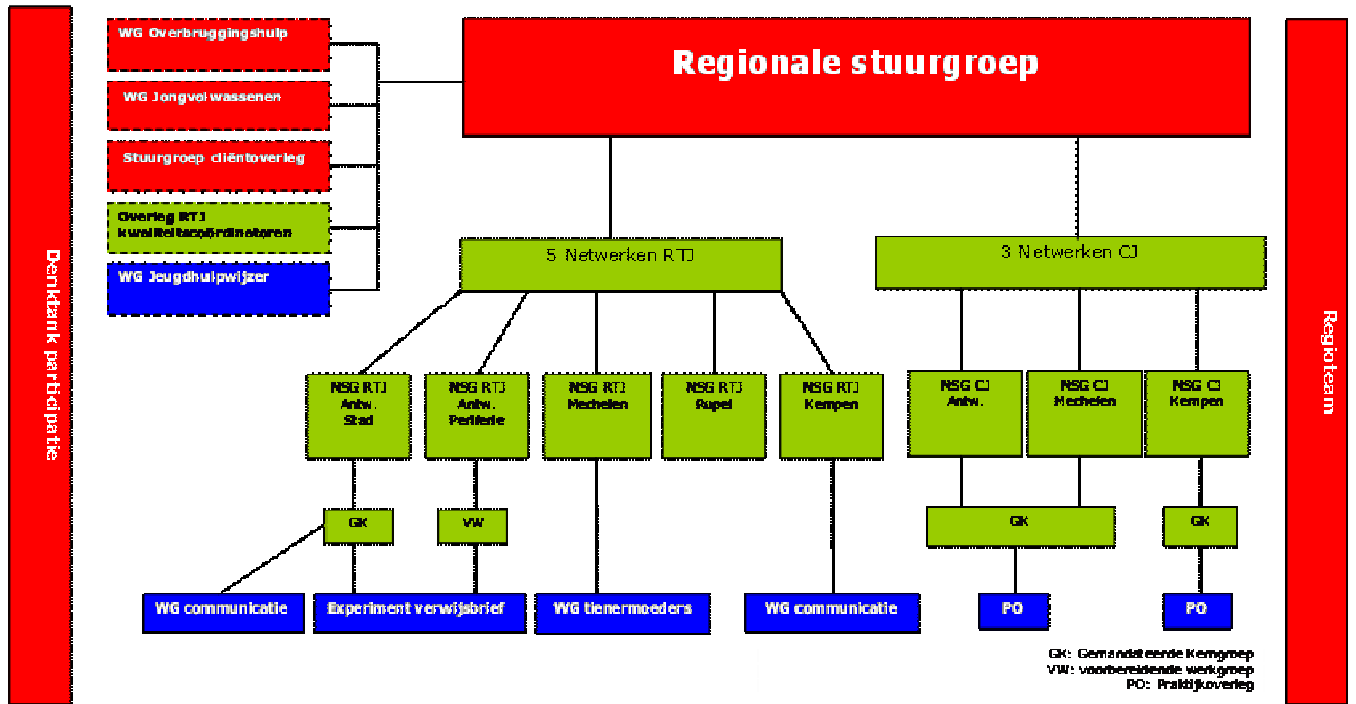
3.5. IJH ontwikkelt een globaal communicatieplan voor de bekendmaking van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de hulpprogramma's crisisjeugdhulp. Het plan bestaat uit een meersporenbeleid zodat de verschillende doelgroepen bereikt worden. Het Managementcomité keurt dit plan goed (2010).

3.6. De sectorale administraties stemmen hun communicatiestrategie en de middelen voor communicatie op elkaar en op de globale en de netwerkaanpak af. Zij maken gebruik van een gemeenschappelijk logo (kwaliteitslabel) voor de brede instap (2010).

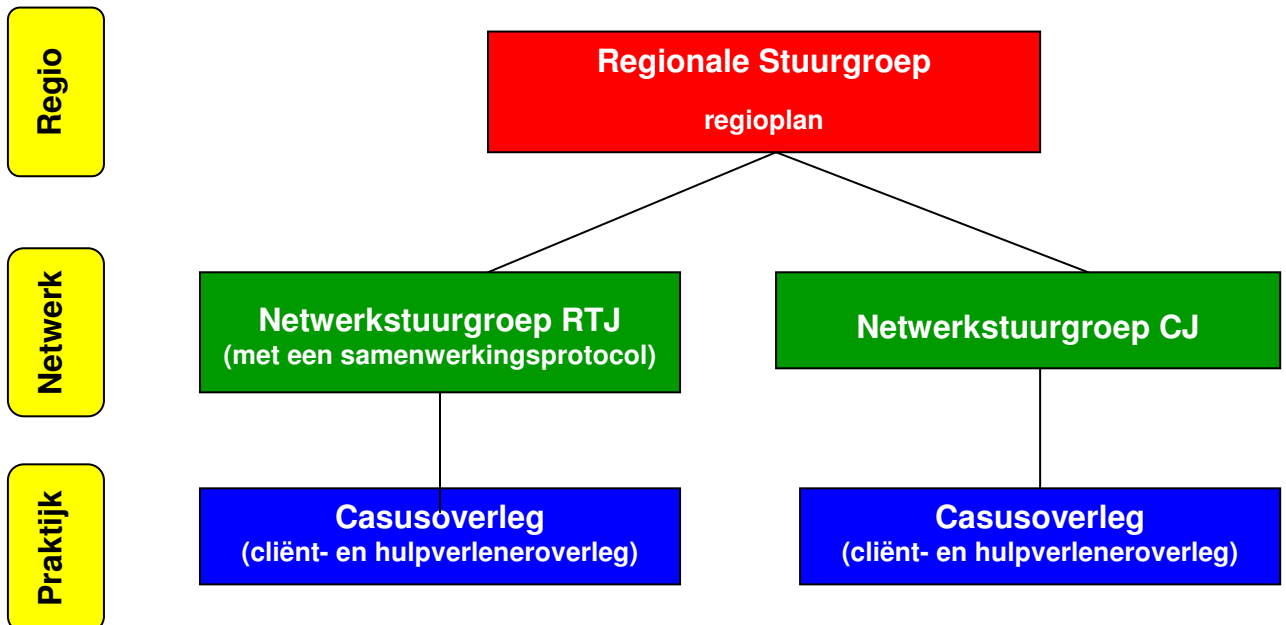
3.7. Het Managementcomité beslist over bijkomende inspanningen inzake communicatie van het jeugdhulpaanbod naar (zeer) moeilijk te bereiken (multiculturele) doelgroepen (2010-2012).

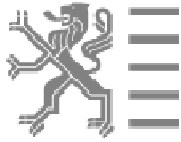

BIJLAGE 2: REGIONALE ORGANOGRAMMEN Antwerpen

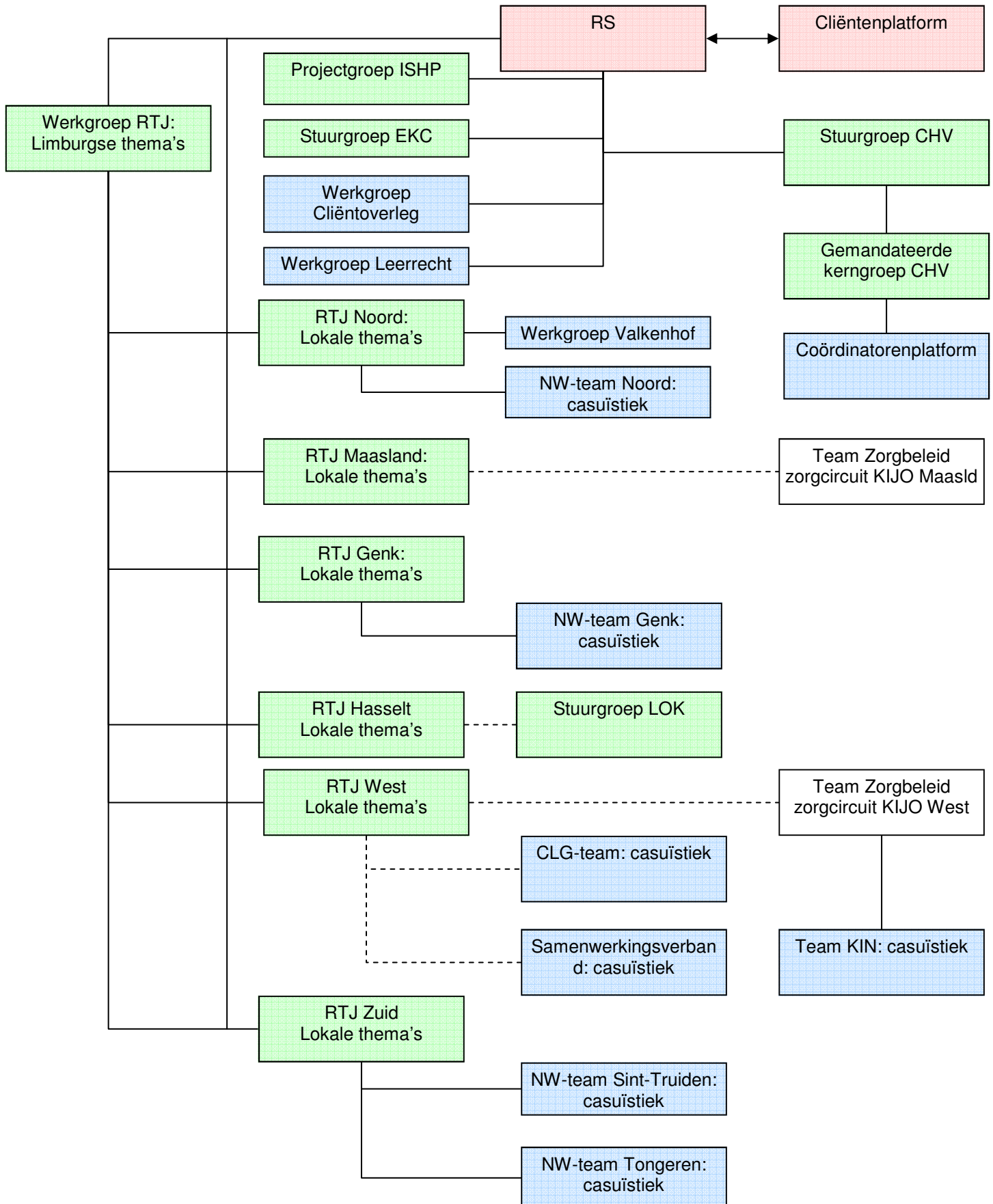

Brussel

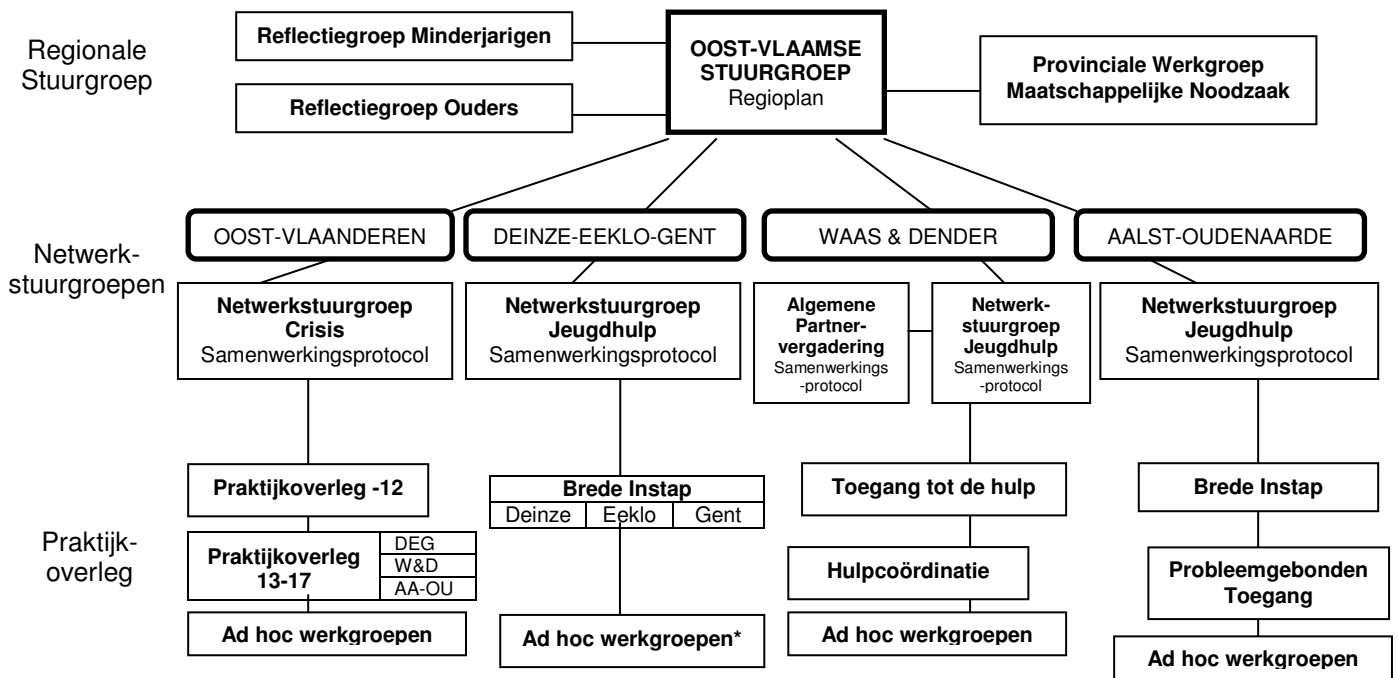

Limburg

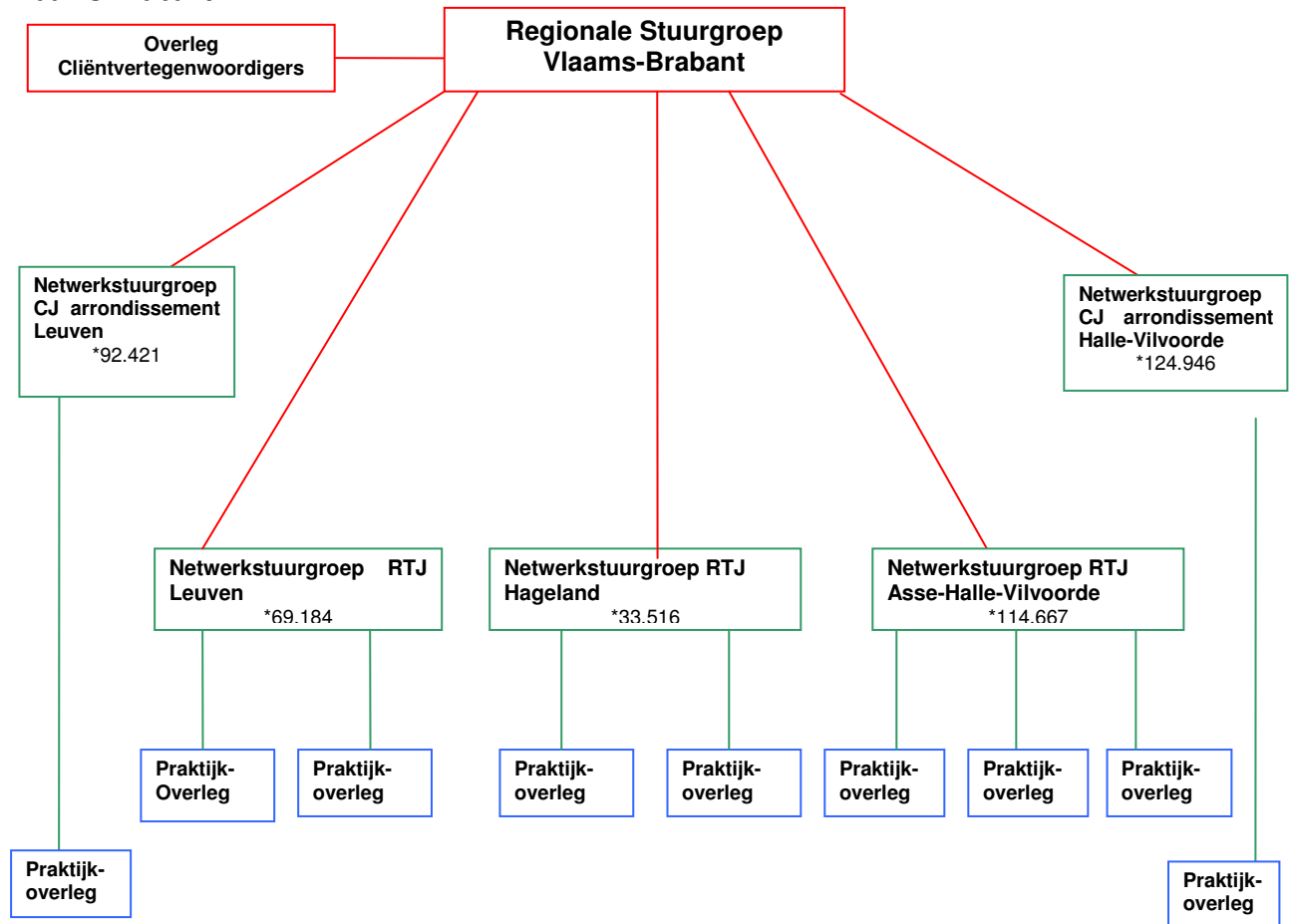

Oost-Vlaanderen

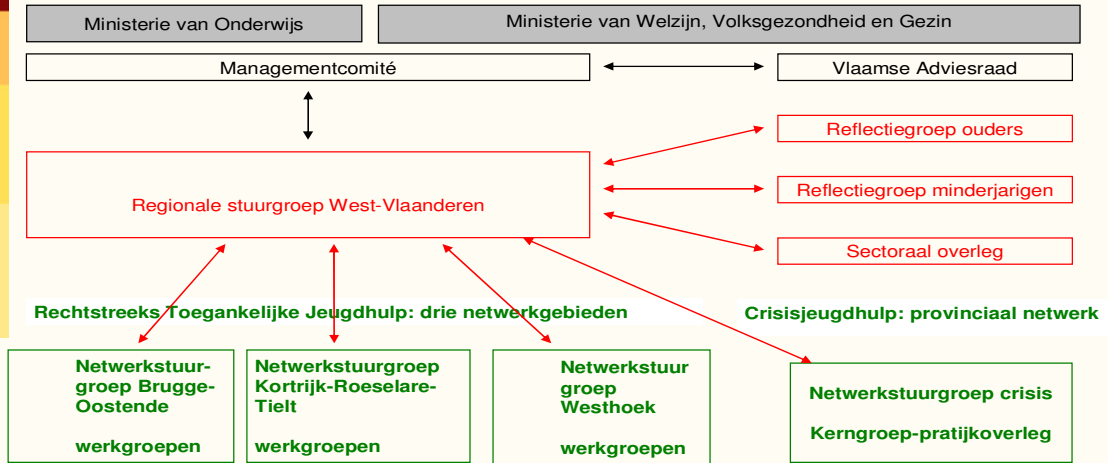

* Zo is er vb. recent in Deinze-Eeklo-Gent een klankbordgroep in ontwikkeling voor een project over *Plus-17 (Bruggen na(ar) 18)*.

Vlaams-Brabant

Structuur in West-Vlaanderen

BIJLAGE 3: STANDPUNT VAN KIND EN GEZIN OVER BREDE TOEGANG INTEGRALE JEUGDHULPVERLENING (IJH) IN RELATIE TOT DE OPVOEDINGSWINKELS

DC/2009/0526/DOC.107

Auteur: Benedikte Van den Bruel

Datum: 13 mei 2009

Afdeling: Preventieve gezinsondersteuning

Nota voor het Directiecomité

Titel: Standpunt brede toegang Integrale Jeugdhulpverlening (IJH) in relatie tot de opvoedingswinkels

Managementsamenvatting:

De aanleiding voor deze nota is de onduidelijkheid die er bestaat op het werkveld in verband met de inbreng van de opvoedingswinkels in relatie tot de brede toegang van de integrale jeugdhulpverlening. Deze onduidelijkheid stelt zich onder meer naar aanleiding van een vraag binnen de netwerken rechtstreeks toegankelijke hulp van de IJH in verband met het al dan niet melding maken van de opvoedingswinkels op een affiche inzake bekendmaking rond de brede toegang. In sommige regio's ziet men in het kader van IJH immers de opportuniteit om de profilering van opvoedingswinkels en brede toegang aan elkaar te koppelen.

Wetende dat de opdrachten van de opvoedingswinkels gesitueerd worden binnen de opvoedingsondersteuning en niet binnen de jeugdhulpverlening, zien we dit soort profilering niet als een eerste prioriteit voor de opvoedingswinkel.

Zowel Kind en Gezin als Jongerenwelzijn vragen aan de opvoedingswinkels om alert te zijn over de eigen profilering gelinkt aan de brede toegang in het kader van de IJH. Dit betekent dus ook concreet dat we vragen aan de opvoedingswinkels om zich zeker in deze fase niet bekend te maken via de affiches van de brede toegang van de IJH.

Voorstel van beslissing:

Het Directiecomité neemt akte van hoger vermeld standpunt inzake de brede toegang van de IJH in relatie tot de opvoedingswinkels.

Deze nota wordt geagendeerd op:

DC DRD RC EOC

Nota voor het Directiecomité

afdeling

dienst

ons kenmerk

Standpunt brede toegang Integrale Jeugdhulpverlening in relatie tot de opvoedingswinkels**1. Inleiding**

De aanleiding voor deze nota is de onduidelijkheid die er bestaat op het werkveld in verband met de inbreng van de opvoedingswinkels in relatie tot de brede toegang van de integrale jeugdhulpverlening. Deze onduidelijkheid stelt zich onder meer naar aanleiding van een vraag binnen de netwerken rechtstreeks toegankelijke hulp van de IJH in verband met het al dan niet melding maken van de opvoedingswinkels op een affiche inzake bekendmaking rond de brede toegang.

2. Analyse

De opvoedingswinkels zijn formeel gezien niet verankerd binnen de integrale jeugdhulpverlening. In de praktijk bestaat er uiteraard wel een link aangezien cliënten die over de vloer komen bij de opvoedingswinkels mogelijk ook potentiële hulpvragers⁸ zijn. Een cliënt zal immers in de praktijk niet steeds het onderscheid maken tussen een lichte opvoedingsvraag enerzijds en een zwaardere hulpvraag anderzijds. Punt is natuurlijk wel dat op het moment dat een opvoedingswinkel goed gekend is bij de bevolking als zijnde een plaats waar je terecht kan met kleine opvoedingsvragen, men wellicht minder geneigd zal zijn om zich er naar te richten voor zware problemen.

3. Standpunt Kind en Gezin en het Vlaams Agentschap Jongerenwelzijn

We blijven beklemtonen dat opvoedingsondersteuning geen jeugdhulpverlening is en jeugdhulpverlening geen opvoedingsondersteuning. Natuurlijk zijn er grijze zones maar het blijft belangrijk het onderscheid tussen beide te blijven hanteren. Dit betekent ook dat het zeker niet de taak is van een netwerk rechtstreeks toegankelijke hulp om in het kader van onthaal bezig te zijn met het nadenken rond hoe bijvoorbeeld een pedagogische adviesfunctie uit te bouwen. Dit is duidelijk een opdracht van de opvoedingswinkels.

In sommige regio's ziet men de opportuniteit om de profilering van opvoedingswinkels en brede toegang aan elkaar te koppelen. Wetende dat de opdrachten van de opvoedingswinkels gesitueerd worden binnen de opvoedingsondersteuning en niet binnen de jeugdhulpverlening, zien we deze profilering niet als een eerste prioriteit voor de opvoedingswinkel. Het is zelfs belangrijk om ook naar de burger een onderscheid te maken. Het is belangrijk dat mensen weten dat ze voor iets anders dan hulpverlening naar een opvoedingswinkel kunnen stappen (zie ook 2).

Zowel Kind en Gezin als Jongerenwelzijn vragen aan de opvoedingswinkels om alert te zijn over de eigen profilering en de eventuele participatie aan de brede toegang⁹. Dit betekent dus ook concreet dat we vragen aan de opvoedingswinkels om zich zeker in deze fase niet bekend te maken via de affiches van de brede toegang van de IJH.

Kan een opvoedingswinkel participeren aan de vergaderingen van netwerken rechtstreeks toegankelijke hulp van de integrale jeugdhulpverlening?

⁸ Wanneer we in deze context spreken over "hulpvragers" dan verwijzen we naar zwaardere of meer specialistische hulp. Opvoedingsondersteuning (de core-business van de opvoedingswinkels) verwijst in de eerste plaats naar laagdrempelige en weinig intensieve ondersteuningsactiviteiten zoals informeren en adviseren.

⁹ Dit gebeurde op het sectoroverleg van de opvoedingswinkels op 24 april 2009.

Dit is niet onmiddellijk een probleem. Maar het is zeker geen noodzaak aangezien vaak de partners uit het samenwerkingsverband dat aan de grondslag ligt van de opvoedingswinkel toch reeds deelnemen aan de vergaderingen.

Opvoedingswinkels moeten afwegen wat belangrijk is. Punt is dat zij nu in eerste instantie moeten werken aan hun eigen preventieve profilering. Er kunnen ook afspraken gemaakt worden met de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning om aanwezig te zijn op de stuurgroep met de bedoeling een brug te slaan tussen opvoedingsondersteuning en hulpverlening (zie decreet opvoedingsondersteuning, art. 9 par.2).

VOORSTEL VAN BESLISSING

Het Directiecomité neemt akte van hoger vermeld standpunt inzake de brede toegang van de IJH in relatie tot de opvoedingswinkels.

Gelezen en goedgekeurd door Anne Vanden Berge, afdelingshoofd Preventieve Gezinsondersteuning op 19 mei '09.